

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ι. ΟΛΥΜΠΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ — ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

33 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 33

1881

34

ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ

ΕΠΘΕΩΡΗΣΕΩΣ

ΕΝΘΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

33 — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — 33

Τιμάται διὰ τὰς Ἀθήνας.....	ν. δραχ.
» » τὰς ἐπαρχίας.....	» »
» » τὸ ἐξωτερικόν.....	» »

ΕΠΙΣΗΣ ΠΑΡΑ ΤΩ ΑΥΤΩ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩ

ΑΝΤΙ ΝΕΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΕΚΑΣΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Α'.—ΚΑΡΟΛΟΥ ΔΕΛΥΣ: Μυθιστορίαί, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.—τόμ. Α'.—Ὁ Πέτρος.—Ἡ
ΤΟΜΟΣ Β'.—ΑΔΦΟΝΣΟΥ ΔΑΜΑΡΤΙΝΟΥ: Ἐλοίζα καὶ Ἀβελάρδος.—Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.
ΤΟΜΟΣ Γ'.—ΑΔΑΔΒΕΡΤΟΥ ΣΑΜΙΣΣΩ: Πέτρον Σλέμιλ θαυμαστὴ ἱστορία.—Ἐκ τοῦ γερμα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Β'. ΤΟΜΟΥ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἡ κοινὴ τῆς Ἀγγλίας Βίβλος. Σελ. 1.
Ἡ κατὰ τῶν δημοσιογράφων ἐπίθεσις. Σελ. 18.
Ἀνατολή καὶ Δύσις. Σελ. 18.
Ἀνατροπὴ μέλλοντος βασιλέως. Σελ. 49.
Ἐψηφοφορήθη ὁ Θεός; Σελ. 56.
Δημοτικὰ Ἀθηνῶν. Σελ. 65, 81, 97, 113.
Περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἡμῶν βουλευτῶν. Σελ. 84.
Ὁ Θεὸς ἐψηφοφορήθη καὶ οὐχὶ ὁ Κ ^{ος} Ι. Σίμων. Σελ. 85.
Λαϊκὴ ἢ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις; Σελ. 99.
Τὰ ἐγκλήματα. Σελ. 129.
Τὸ ταξείδιον τοῦ βασιλέως. Σελ. 145.
Ἐπιστρατεία καὶ ἐπίστρατοι. Σελ. 177.
Δημόσια κτίρια. Σελ. 193.
Αἱ νέα βουλευτικὰ ἐκλογαί. Σελ. 209.
Ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς. Σελ. 225.
Ἀποκαλύψεις. Σελ. 241.
Σύγκρουσις προνομίων καὶ δικαιωμάτων. Σελ. 257.
Νεαὶ ἐκλογαί, νέα ἐλπίδες. Σελ. 273.
Μοναρχικοί, Συνταγματικοὶ καὶ Δημοκρατικοί. Σελ. 289.
Ὁδηγός ἐκλογέως. Σελ. 304, 337.
Τὰ προγράμματα. Σελ. 321.
Ζητήματα τῆς ἡμέρας. Σελ. 353.
Τὸ ἐν Ἑλλάδι καθεστῶς, αἱ δυνάμεις καὶ ὁ πολιτισμὸς. Σελ. 369, 385, 401.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

φιλολογικὴ ἰδιοκτησία. Σελ. 33.
Οἱ ἀληθεῖς παράγοντες τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας θρησκεία καὶ ἐλευθερία. Σελ. 35, 50, 68, 86.
Ἰουλίου Σίμωνος: Ὁ μικρὸς πολίτης. Σελ. 20, 38, 53, 108, 122, 151, 232, 268, 280, 301, 329, 346, 358, 378, 390.
Κεφάλαια. Σελ. 42, 74.
Νέον στρώμα ὁστῶν προϊστορικῶν ζώων ἐν Ἀττικῇ, ἀνευρεθὲν ὑπὸ Ὁθωνος Ρουσοπούλου. Σελ. 178.

Ὅμοια καὶ ἀνόμοια. Σελ. 207.
Ἡ ἐκ τῶν δασῶν ὠφέλεια. Σελ. 299, 312.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ὁ ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς. Σελ. 3.
Ἀλβέρτου Δυμόν: Οἱ Βούλγαροι. Σελ. 131, 147, 163, 180, 201.
Ch. Chateaud-Arnault: Τὸ ναυτικὸν κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Σελ. 194, 212, 228, 245, 263, 276, 292, 306, 329, 339, 374.
C. B. De Lagrèze: Αἱ κατακόμβαι τῆς Ῥώμης. Σελ. 210, 226, 242, 274.
Περιγραφή τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρείας. Σελ. 304, 320, 351, 368, 383.
Ὁ Γάλλος ἥρωϊς Bisson. Σελ. 344.
Ἡ στέψις τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. Σελ. 349.
Ὁ φιλέλλην Ἐυνάρδος καὶ μία ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἐμμανουὴλ Τομπάζην. Σελ. 362.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφικὸν δελτίον. Σελ. 160, 175, 208, 224, 240, 256, 288, 416.
Ἀγγελία: «Ἐπιθεώρησις» Πολιτικὴ καὶ Φιλολογικὴ Β' Τόμος, Σελ. 16.
Βιβλιοκρισίαι:
α.) Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ Γ. Κούρτιον καὶ Ἐρνέστον Κόχ ὑπὸ Π. Ι. Ἰασημίδου. Σελ. 96.
β.) Παιδικὴ βιβλιοθήκη πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ὑπὸ Α. Κ. Χούμη. Σελ. 144.
γ.) Ἄσματα ἠπειρωτικά. Σελ. 196.
δ.) Τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ. Σελ. 382.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Σκέψεις Ἰακώβου Ρίζου Νερούλου. Σελ. 16.
Ἐν ἴδρυμα προνοίας ἐν Θήβαις. Σελ. 25.
Ποικίλα. Σελ. 62, 112, 144.

Σκέψεις 'Αλεξάνδρου Δουμζ υίου. Σελ. 64, 80, 160, 207.
 Νεκρολογία:
 α.) Μικέσ Φιλήνης. Σελ. 79.
 β.) Δημήτριος Βασιλείου. Σελ. 128.
 'Ο βασιλεὺς Καλακαούας. Σελ. 109.
 Τεκτονικὸν μνημόσυνον τοῦ ἀδ.·. 'Επαμεινώνδα Δεληγιώρ-
 γη ἐν τῇ ἐν Σμύρνῃ τεκτονικῇ στοᾶ «'Η Νίκη» Σελ. 116.
 Καλακαούας ὁ Α'. ἐν Παρισίοις. Σελ. 123.
 Εἰκὼν ἐκ τῆς Νορβηγίας. Ποιμνιοστάσιον. Σελ. 238.
 Δάκρυ φίλης. Σελ. 238.
 Δίστιχα ἐρωτικά. Σελ. 239.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Paul de Saint Victor: Πρώτη ἀρχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ θεά-
 τρου. Σελ. 11, 24, 55, 73, 87, 105, 166.
 Marie Chateauminois: Ἐχει ψυχὴν ἢ γυνή; Σελ. 89.
 Αἰμυλίου Δεσανέλ: Ἡ μουσικὴ ὑπὸ φυσιολογικῆν ἔπο-
 ψιν. Σελ. 132, 152, 168, 184, 199.
 L. X. Bourgeois: Ὁ ἔρωσ. Σελ. 156, 171, 187, 205,
 214, 230, 232, 282, 302, 316, 331.
 Λόγος ἀπαγγελοῦ τῆς κη'. Ἰουνίου 1881 ἡμέρα τῶν
 ἐνιαυσίων ἐξετάσεων ἐν τῇ ἐν Ἀδριανουπόλει ἐλληνικῇ
 Γυμνασίῳ ὑπὸ Γεωργίου Παγίδα, Γυμνασιάρχου. Σελ.
 217.
 A. Taine, ἀκαδημαῖκος: Φιλοσοφία τῆς τέχνης ἐν Ἰτα-
 λίᾳ. Σελ. 249, 270, 297, 310, 328, 345, 360, 377,
 409.
 Ἡ ἀρχὴ καὶ σημασία τῆς παροιμίας: ἀρχὴ δέ τοι ἡμισο
 παντός. Σελ. 348.
 Paul de Saint Victor: ἐκ τοῦ σγγράμματος «Les deux
 masques». Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου, μετάφρασις Ἄντ.
 Μηλιαράκη. Σελ. 371, 392, 404.
 Gossler, ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς Δημο-
 σίας Ἐκπαιδύσεως, ῥηθεὶς μὲν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκτῆς
 συνεδριάσεως τῶν ἐν τοῖς διδασκαλείοις Γερμανῶν δι-
 δασκάλων ἐν Βερολίῳ τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1881, μετα-

φρασθεὶς δὲ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ I. Ἀργυριάδου.
 Σελ. 375.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Paul de Saint Victor. Σελ. 27.
 Ἰουλίου Μισελέ: Δεσαίξ. Σελ. 134.
 Ὁ πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς
 Γκάρφηλδ. Σελ. 161.
 Δημητρίου Ῥοδοκνάνικτος: Βιογραφία λογίων Ἰουστιαν-
 ῶν ἐν Χίφ γεννηθέντων (1348-1819): Φραγκίτσκος
 Κάμπης Ἰουστινιάνης. Σελ. 258.
 Ἡ κερία Edmond Adam (Juliette Lamber). Σελ. 315.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Χάνε Χριστιανοῦ Ἄνδερσεν: Ἡ ἀδελφοποίησις. Σελ. 5.
 Α. Φουκιέ: Ὅλων τῶν λαῶν αἱ διάσθημοι δίκαι: Οἱ ἐξ ἔ-
 ρωτος δολοφόνοι: Ἡ ποιμενίς τοῦ Ἰβρύ. — Ὀνόριος
 Οὐλδᾶχ (1827). Σελ. 11, 21, 49, 58, 71.
 Ἐδμόν Ἀβού: Γοργεῶν ἦτοι ζηλοτυπία. Σελ. 13, 28, 46.
 Κεκαλυμμένη προτομή. Σελ. 59, 77, 94, 110, 127, 139,
 158, 174, 192, 223, 234.
 Ὁ Ἰγγιτάτος. Σελ. 140.
 Μία ἱστορία λεόντων. Σελ. 190.
 Οἱ σύζυγοι. Σελ. 279.
 Νοημοσύνη ζῶων. Σελ. 284.
 Ὁ μυθολογούμενος συναϊτερισμός τῶν τριῶν τετραπόδων
 ζῶων· ἀλληγορικὸν διήγημα ἐν εἴδει μύθου. Σελ. 286.
 Ὁ Γολγοθᾶς μιᾶς συζύγου. Σελ. 313.
 Ἀρσενίου Οὐσσαί: Ἡ Ῥαφαέλλα. Σελ. 335, 350, 366,
 381, 413.
 Δημητρίου Αἰνιᾶνος: Ὁ ἔμπορος Μάρκος· ἀληθές διή-
 γημα. Σελ. 396, 411.

ἮΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Περὶ τῆς δοξασίας τοῦ πεπρωμένου τῶν Τούρκων ἢ περὶ
 μοιροκρατίας. Σελ. 254, 271.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α'

EN ΑΘΗΝΑΙΣ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881

ΑΡΙΘ. 27

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Ἡ Κυανὴ τῆς Ἀγγλίας βίβλος. — Ὁ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς. — Χάνε Χρι-
 στιανοῦ Ἄνδερσεν: Ἡ ἀδελφοποίησις. — Πρώτη ἀρχὴ τοῦ ἐλληνικοῦ θεάτρου. — Α. Φουκιέ: Ὅλων τῶν λαῶν αἱ
 διάσθημοι δίκαι: Οἱ ἐξ ἔρωτος δολοφόνοι: Ἡ ποιμενίς τοῦ Ἰβρύ. Ὀνόριος Οὐλδᾶχ (1827). — Ἐδμόν Ἀβού: Γοργεῶν
 ἦτοι Ζηλοτυπία. — Σκέψεις Ἰακώβου Ῥίζου Νερούλου. — Ἀγγελία.

Ἡ ΚΥΑΝΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΒΙΒΛΟΣ

Μετὰ μεγίστης ἀνυπομονησίας ὄλος ὁ εὐ-
 ρωπαϊκὸς κόσμος, συνάμα δὲ καὶ περιεργείας,
 ἀναμένει τὴν δημοσίευσιν τῶν κατὰ καιροῦς
 ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως δημοσιευμέ-
 νων κυανῶν βίβλων. Σχεδὸν ὀλόκληρος ἡ
 διπλωματικὴ ἐνέργεια ἐξελύσεται ἐν τῇ βί-
 βλω καὶ τὰ ἔθνη βλέπουσιν ἐν αὐτῇ πῶς ἀντε-
 προσωπεύθησαν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεώς των,
 αἱ δὲ Βουλαί, οἱ νόμιμοι οὗτοι καὶ γνήσιοι τῶν
 λαῶν πληρεξούσιοι, πῶς οἱ παρ' αὐτῶν εἰς
 τὴν κυβέρνησιν ἀναδειχθέντες, ἐξεπλήρωσαν
 τὰς ἑαυτῶν παραγγελίας. Τὸ ἐνδιαφέρον ἐπο-
 μένως μιᾶς κυανῆς βίβλου εἶναι μέγα,
 ἰδίως δὲ διὰ τὰ μικρὰ καὶ ἀσθενῆ ἔθνη, τὰ
 ἀναμένοντα πολλάκις ἐκ τοῦ ἐλέου τῶν ἰ-
 σχυρῶν.

Ἀνυπομόνως περιέμενεν ὁ κόσμος καὶ τὴν
 τελευταίαν βίβλον, ἰδίως ὁμως ὁ Ἑλληνισμός,
 διότι αὐτὸς εἶχε κυρίως τὸ συμφέρον νὰ ἴδῃ
 τίνος ἕνεκα ἐματαιοῦτο τὸ ἔργον τῆς βερολι-
 νείου συνδιασκέψεως. Πάντες ἐγίνωσκον, ὅτι
 ἡ Τουρκία δὲν προσεχώρει εἰς τὴν γραμμὴν
 τοῦ Βερολίνου, ἀλλ' ὅτι καὶ ἡ Ἑλλάς δὲν ὑπε-
 χώρει εἰς αὐτὴν καὶ ἐπεζήτει τὴν πλήρη ἐκ-
 τέλεσιν αὐτῆς. Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἔδωκε
 πρὸς τὴν κυβέρνησιν πᾶν ὅ,τι τῇ ἐζήτησεν,
 οὐδεμίαν δὲ οὐδέποτε κυβέρνησιν ἐνταῦθα διε-

χειρίσατο τσαῦτα ἑκατομμύρια δραχμῶν,
 προερχόμενα ἔστω καὶ ἐκ δανείων, ὅσα ἡ πα-
 ροῦσα κυβέρνησις· ἀλλὰ δίδουσα, ἐκεῖνα τὰ
 ὅποια ἐδίδεν, εἶχε δι' ἐλπίδος, ὅτι καὶ ἡ κυ-
 βέρνησις θὰ ἐξετέλει ὅσα ἐπηγγέλλετο. Καὶ
 τί δὲν ἐπηγγείλατο; μόνη, ἔλεγεν, ἡ Ἑλλάς
 θὰ διεκδικήσῃ τὸν τίτλον τοῦ Βερολίνου, εἶ-
 ναι αὐτοκτονία νὰ στέρξῃ ἡ Ἑλλάς εἰς μείω-
 σιν καὶ ἀντικατάστασιν τοῦ τίτλου ἐκείνου!
 Οἱ πάντες ἤλπιζον, μετὰ τὰς πομπώδεις ἐκεί-
 νας καὶ μεστὰς πατριωτικῆς θέρμης ἐκφρά-
 σεις, ὅτι οἱ κυβερνῆται αὐτῆς θὰ ἐνέμενον εἰς
 ὅσα ὑπέσχοντο, ἢ ἐὰν ἔβλεπον τὸ ἀδύνατον,
 εἰλικρινῶς θὰ ἐξέλετο εἰς τὸ ἔθνος τὴν θέσιν
 τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπο-
 χωρήσεως.

Ἄλλ' ἀντὶ τούτου ἡ κυβέρνησις τὴν μὲν
 21 Μαρτίου ἀποστέλλει εἰς τὰς δυνάμεις τὸ
 εὐγενὲς ἐκεῖνο καὶ ὠραῖον ὑπόμνημα, μετὰ
 δέκα δ' ἀκριβῶς ἡμέρας ἀπαντᾷ εἰς τὴν ὑπο-
 βληθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῶν δυνάμεων ἀπόφασιν
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν ἀντικαταστή-
 σασαν τὴν τοῦ Βερολίνου. Οἱ πάντες συνεκι-
 νήθησαν τότε καὶ ἤλπισαν εἰς τὴν διαφορομέ-
 νην δῆθεν ἀπάντησιν τῆς κυβερνήσεως ἢ ὅποια,
 κατὰ τὴν φράσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ κυρίου
 πρωθυπουργοῦ, δὲν εἶχεν εἰπεῖ τὴν
 τελευταίαν λέξιν. Ἡ ἀντιπολίτευσις
 διερρήγγυε τὰ ἱμάτιά της, ὁ δὲ ὑπουργικὸς

τύπος έβεβαίον ότι ή άπάντησις εκείνη ήτο άρνητική πρός τήν έν Κωνσταντινουπόλει άπόφασιν τών δυνάμεων και όμως εκείνας τās ήμέρας περίπου ή έλληνική κυβέρνησις είχεν είπει σχεδόν τήν τελευταίαν αύτης λέξιν. Βεβλίως έν όσω ή Εύρώπη έβλεπεν Έλλάδα και Τουρκίαν, κατ' ούδένα τρόπον δεχομένας, τήν μέν τήν άπόφασιν τής Κωνσταντινουπόλεως, τήν δέ τήν του Βερολίνου, και ότι ένδεχόμενος ήτο ό πόλεμος, δέν διέσπα τήν έαυτης σύμπνοιαν και όμοϋ προέβαινεν, ελπίζουσα ν' άποσοθήση τήν καταστροφήν, άλλ' άμα έγνω, ότι ή έλληνική κυβέρνησις άλλα έλεγε πρός τό έθνος και τους αντιπροσώπους του, άλλα δε πρός τās έξωτερικάς αύλάς, έπομένως ότι ή έλληνική κυβέρνησις είς μέν τό έθνος έλεγεν ότι δέν είχεν τήν τελευταίαν λέξιν, είς δε τους ένταϋθα πρεσβευτάς είχεν όντως είπει αύτήν, εύρε τόν κατάλληλον καιρόν, άπούσης τής έλληνικής Βουλής, να έπωφελήτῃ τής έπαμφοτεριζούσης ταύτης πολιτικής και να διασπάση τήν εύρωπαϊκήν σύμπνοιαν. Τό κατ' αρχάς, όταν έβλεπεν ή Εύρώπη, ότι ή έστω και παρανόμως κληθείσα έπιστράτευσις, έγένετο δύναμις ισχυρά και ό στρατός τής Ελλάδος ηύξάνετο τεραστίως, έσκέφθη πρός στιγμήν να έπιβληθῃ τῃ Τουρκία δια του έλληνικού στρατού, και όπως συγκρατήση τήν εύρωπαϊκήν σύμπνοιαν ό Βίσμαρχ προέτεινεν ίνα τριακοντακισχίλιοι Έλληνες στρατιώται, έπιβαίνοντες συνινωμένου τών έξμεγάλων δυνάμεων στόλου, άποβιβασθώσιν είς Έλλάσποντον και λύσωσι δι' αύτῶν αί εύρωπαϊκά δυνάμεις τό ζήτημα τής συνδιασκέψεως του Βερολίνου.

Άλλ' επέπρωτο ή έλληνική κυβέρνησις άλλα να έχη έν νῶ και δια τής διαγωγής της να πείση τήν Εύρώπην, ότι δέν είναι ίκανή αύτή μόνη να λύση τό ζήτημα και να υποδείξη ούτως είπειν ότι θα άποδεχθῃ τήν λύσιν, ήν αύτη τῃ επιβάλλει. Ο κ. πρωθυπουργός, κατὰ τὰ έγγραφα τής κυανῆς βίβλου, έσκόπευε να συγκαλέση τήν Βουλήν και να ανακοινώση αύτῃ τήν άπόφασιν τών δυνάμεων, καιτοι ών βέβαιος, ότι αύτη θα

άπήντα άρνητικῶς και όμως αν και είχε τήν πεποίθησιν, ως έλεγε τῷ Γερμανῷ αντιπροσώπῳ κ. Ράδοβιτς, ότι ή Βουλή θα άπήντα άρνητικῶς, περιεφρόνησεν αύτήν και άπήντησεν αύτός μόνος καταφατικῶς. Πλήν τουτο είναι μηδέν άπέναντι του φέροντος ήμερομηνίαν 13 Ἀπριλίου έγγράφου του κ. Κόρβειτ πρός τόν κ. Γρόμβιλ :

«Ο κ. Κουμουδοϋρος μοι είπεν, ότι ή κυβέρνησις άπήντησε μεγίστας δυσκολίας περι τήν σύνταξιν τής άπαντήσεως είς τήν κοινήν διακοίνωσιν. Δέν ήθελε μέν ν' άπορρίψη τήν προσφορὰν τών δυνάμεων, ώφειλεν όμως να έξευμενίση τήν κοινήν γνώμην και να μη έκθέση τήν δυναστείαν. Όσοι τῶν Έλλήνων έλαβον γνώσιν τής άπαντήσεως θεωροϋσιν αύτήν ως άποδοχήν, νομίζουσιν όμως ότι ή Έλλάς πρέπει να ζητήση έγγυήσεις ταχείας και ειρηνικής κατοχής. Ἀφ' οϋ καταστή δῆλον ότι ειρηνικῶς ήτο αδύνατον να έπιτευχθῶσι πλείονα, φρονῶ ότι ή κοινή γνώμη θ' άποφανθῃ βαθμηδόν υπέρ τής άποδοχής.» Καί έτερον τής αύτης ήμερομηνίας : «. . . . Οί φίλοι τής κυβερνήσεως και πολλοί βουλευται εκφράζουσι λύπην ότι ή νέα γραμμῆ δέν άνεκοινώθη τῃ κυβερνήσει επιτακτικῶς και κατὰ τρόπον επιτρέποντα τῃ κυβερνήσει να είπη ότι ή άποποιήσις ήτο αδύνατος.»

Άλλά τό non plus ultra τής ειλικρινουῶς πρός τό έθνος πολιτικής τής κυβερνήσεως, έμφαίνεται έν τῷ υπό ήμερομηνίαν 9 Φεβρουαρίου έγγράφῳ του ένταϋθα πρεσβευτου τής Ἀγγλίας πρός τόν επί τῶν έξωτερικῶν ύπουργόν αύτης, δι' δ και αφήκαμεν αυτό τελευταίον :

«Λίαν δυσχερές έσται να πεισθῃ ή ένεστῶσα κυβέρνησις να συναιέση εκ του προτέρου είς αλλοίωσιν τινα τής βερολινείου γραμμῆς. Ἐάν έπραττε τουτο, ή συναιέσις της θα έχρησιμοποιεῖτο όπως άποπεμφθῃ τής έξουσίας. Όπως πείση τήν χώραν να στέρξη αλλοίωσιν τινα τής γραμμῆς, είναι άπαραίτητον να δυνηθῃ ν' άποδείξη ότι υπέκυψεν είς θέλησιν τῶν δυνάμεων μη επιτρέπουσαν υπεκφυγήν.»

Έπομένως εκ τῶν έγγράφων τούτων ούδέν άλλο έξάγεται ή ότι ή Εύρώπη εύρε σύμμαχον όπως επιβάλλῃ τήν άπόφασιν τής Κωνσταντινουπόλεως τήν έλληνικήν κυβέρνησιν, διότι αύτη εφρόντιζε μόνον πῶς να μη έκθέση τήν δυναστείαν, πῶς επιτακτικῶς να τῃ επέβάλετο έξωθεν και με τρόπον μη επιτρέποντα άποποιήσιν, ή άπόφασιν τών δυνάμεων, πῶς να μη άποπεμφθῃ τής έξουσίας και πῶς, βιαζομένη εκ τής Εύρώπης να δείξη είς τό έθνος ότι υπέκυψεν είς βίαν και θέλησιν τῶν δυνάμεων, μη επιτρέπουσαν υπεκφυγήν. Τὰ άνωτέρω συμπεράσματα έξάγονται εκ τής τελευταίας κυανῆς βίβλου. ας ιδωμεν ήδη πῶς θα δικαιολογήση τήν διαγωγήν της ταύτην ;

Ο ΕΝ Τῃ ΑΝΑΤΟΛῃ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

(Συνέχεια ἴδε προηγ. αριθ. και τέλος.)

Ότε τὰ πολιτικά ήσαν τό κύριον μέλημα τῶν Έλλήνων ό οικιακός βίος έτίθετο έν δευτέρα μόνον τάξει και έπεσπᾶτο μετροῖς τήν προσοχήν αύτῶν. Έν τοῖς χρόνοις όμως του έλληνισμοϋ, του οικιακοϋ βίου προβιχασθέντος είς υπέροχον τάξιν έπηκολούθησε μεγάλη μεταβολή έν τοῖς δεσμοῖς του οίκου. Η σχέσις πατρὸς και υίου μετέχει νῦν φιλίας μάλλον ή έξουσίας. Πρὸ τῶν χρόνων του Ἀλεζάνδρου δυσκόλως δυνάμεθα να εύρωμεν τοσοϋτῶ επιχαριν και εγκάρδιον στοργήν πατρὸς και υίου όσω ή του πρεσβυτέρου Ἀντιγόνου και του Δημητρίου ή του Σελεύκου και του Ἀντιόχου. Ἀμφότεροι οί νεκροί οϋτοι ήγεμόνες μετεῖχον τῶν θρόνων τῶν ζώντων έτι πατέρων αύτῶν. Ο δὲ Ἀντίοχος παρέλαβε παρά του πατρὸς αυτού οϋ μόνον τήν βασιλείαν, άλλα και τήν μητρειάν αυτού ως γυναῖκα, τής όποιας ήρᾶτο περιπαθῶς. Η κατάσταση οσαύτως τῶν γυναικῶν μετεβλήθη προφανῶς βελτιωθείσα ως επί τό πλείστον. Έν Συρία δὲ και έν Αἰγύπτῳ υπῆρχον ήγεμονίδες, αίτινες έγέγοντο ενίοτε βασιλίσσαι και ήρθησαν τοσοϋτῶ μεγάλαί έν τῷ έλληνικῷ λαῷ όσω οϋδέποτε πρότερον. Πολλαί πόλεις ως ή Λαοδικεία, ή Βερενίκη, ή Ἀπάμεια, ή Ἀρσινόη και άλλαι έλαβον τὰ όνόματα αύτῶν. Τό δὲ σέβας, όπερ

έπεσπᾶντο, συνέτεινεν είς τήν προαγωγήν σύμπαντος του θήλεος φύλου. Έν τοῖς διεφθαρμένοις τούτοις χρόνοις κατ' ολίγον μόνον καταδεστέραν τάξιν τῶν βασιλισσῶν κατεῖχον αί έξάρχουσαι έταιραι, αίτινες ήσαν κύριαί πόλεων και ήγειρον πολέμους ένεκα τής εϋνοίας τῶν ιδίων αύτῶν θαυμαστῶν. Η Λάμια έλάμβανε δι' έαυτοῦς φόρους παρά τῶν πλουσίων Ἀθηναίων, ή Γλυκέρα ήξίου να γονυπετῶσι κατὰ τόν ανατολικόν τρόπον οί προσερχόμενοι πρός αύτήν, χάριν δὲ τής Πυθιονίκης ωκοδομήθη έν Ἀθήναις ναὸς και βωμὸς ως προσωποποιούσης τήν Ἀφροδίτην. Τὰ λαμπρὰ κατορθώματα τῶν θηλέων τούτων θηρευτῶν τής τύχης προήγαγον πλείστας δεξιωτάτας Έλληνίδας και αυτάς έτι τās θυγατέρας τῶν πολιτῶν να βαδίσωσιν επί τὰ ίχνη αὐτῶν.

Αί άρισταί τῶν έταιρῶν τούτων, αν ό Ἀθηναίος λέγει αξιόπιστα, καιτοι είχον φήμην διεφθαρμένων γυναικῶν, συνέτεινον άνχαμφιβόλως είς τήν καθ' ολου προαγωγήν του ιδίου αύτῶν φύλου. Ο καθηγητῆς Ἐλβιγ καλῶς κατέδειξεν, ότι έν τῃ μακεδονικῃ περιόδῳ τής έλληνικής ιστορίας εύρίσκομεν τās αρχὰς τής μεταξὺ του θήλεος και άρρενος φύλου φιλοφροσύνης (gallanterie) κατὰ τήν κοινήν τής λέξεως έννοιαν. Η σύζυγος του πρώτου Πτολεμαίου Βερενίκη είχε συνήθη ακολουθίαν ποιητῶν, αίτινες ήδον τὰ εγκώμια αύτης ή δὲ κόμη αύτης διαστάσεως άστρονόμων και ποιητῶν άρθρεῖσα είς τοῦς οίρανοῦς έδοσε τ' όνομα είς άστερισμόν. Ο Θεόκριτος πέμπει δῶρον είς τήν έν Μιλήτῳ γυναῖκα του Νικίου άτρακτον και συν αύτῃ στίχους τινάς Ο τραχὺς και άγριος Πολύφημος γίνεται έν τῷ ειδυλλίῳ του Θεοκρίτου τρυφερός έραστής ποθῶν ν' άσπασθῃ τήν λευκήν χεῖρα τής έρωμένης αυτού Γαλατείας και τοσοϋτῶ προαχθεῖς έν τῃ έπιστήμῃ του έρωτος, ώστε ότι ή κυρία προκαλεῖ αυτὸν ρίπτουσα μήλα προσποιεῖται, ότι δέν βλέπει ίνα διεγείρη τὸν έρωτα αύτης δια τής άμελείας. Φαίνεται δὲ, ότι ή κολακεία και ή φιλοφροσύνη τῶν ανδρῶν προϋκάλει είς τās γυναῖκας πάντα τὰ τεχνάσματα τής φιλαρεσκείας. Ενδέχεται μέν ή φιλοφροσύνη τῶν ανδρῶν και ή φιλαρέσκεια τῶν γυναικῶν να μη ήναι τὰ άκρα άωτα τῶν τρόπων του άρρενος και θήλεος φύλου πρός άλληλα, άλλ' έμφαίνουσιν επίδοσιν εξ οϋ χρόνου αί γυναῖκες ήσαν ή οικιακαί θεοράπαινοι ή δοῦλοι τρεφόμενοι πρός ήδονήν. Κατὰ τὸν Περικλῆ και τοῦς συγχρόνους αυτῶ πάντα τὰ εκτὸς τῶν τοίχων τής οικίας ήσαν άποκεκλεισμένα

διὰ τὰς γυναίκας. Βλέπομεν ὅμως νῦν τὴν γυναίκα Δημιτρίου τοῦ Πολιορκητοῦ Φίλαν ἀναλαβοῦσαν διπλωματικὴν τινὰ ἐπιχείρησιν χάριν τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἀνδρός· ἐν δὲ τῇ Ἀλεξάνδρεια μανθάνομεν, ὅτι ὑπῆρχον θήλειαι ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι καὶ δὴ γυνῆτις Ἰστιαία συγγράψασα σοφὸν τι τοπογραφικὸν ὑπόμνημα περὶ Ἰλιάδος. Πόσης δ' ἐλευθερίας ἀπήλαυον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀλεξανδρινῶν καταφαίνεται ἐκ τοῦ εἰδυλλίου τοῦ Θεοκρίτου περιστάνοντος τὴν Γοργῶ καὶ τὴν Πραξιόνην πορευομένας μετὰ μιᾶς μόνον θεραπαινίδος εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀδωνιδος, διαμειβομένας δριμέα σκώμματα πρὸς τοὺς διαβάτας καὶ ἐν μέσῳ τοῦ ὄχλου ἀποδεχομένας τὴν προστασίαν ξένου τινὸς φιλόφρονος.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ εἴπῃ ἴσως, ὅτι τὰ περὶ τῆς μεταβληθείσης καταστάσεως τῶν γυναικῶν ὑφ' ἡμῶν γραφόμενα δὲν καταδεικνύονται ἐντελῶς ὑπὸ τῶν σωζομένων λειψάνων τῆς νέας ἀττικῆς κωμωδίας. Τοῦτο εἶναι κατὰ τι ἀληθές· διότι ἡ μεταβολὴ αὕτη συνέβη πάλαι εἰς τὰς ἀρχαίας πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τελευταῖον ἴσως ἐν Ἀθήναις, ὅπου πλείεσται παραδόσεις καὶ γινώμαι ἐγένοντο αὐτῇ ἐμποδῶν. Ἄνδρες ἔμπειροὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὡς ὁ Μένανδρος καὶ ὁ Φιλῆμων, δὲν ἐφροντίζον πολὺ περὶ τῶν ἐν τῇ κοινῶν νία νεωτερισμῶν, ἐκτὸς ἂν οὗτοι παρεῖχον ἀφορμὴν πρὸς γλεύην. Φαίνεται ὅμως, ὅτι κατεπολεμήσαν δεινῶς τὰς ἀυξανόμενας ἀνατολικὰς δεισιδαιμονίας, καὶ ἂν ἦσαν ἡμῖν γνωστὰ πλείονα αὐτῶν ἔργα ἢ τὰ διασωθέντα, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, ὅτι βέλη τινὰ τῆς γλεύης αὐτῶν ἔρριπτον πρὸς νεωτερίζουσας γυναίκας.

Ὁ Ἑλβίγ κατέδειξε καλῶς, ὅτι τὸ ἀυξανόμενον αἶσθημα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων εἶναι νεοφυῆς τις ἔρως πρὸς τὴν φύσιν, τὸν ὁποῖον πρῶτον ἤδη ἠσθάνοντο οἱ Ἕλληνας. Ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔζων ἀπολαύοντες ἐντελῶς τῆς περικαλλοῦς αὐτῶν χώρας ὁ τῆς φύσεως ἔρως ὑπῆρχε μὲν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἦτο σχεδὸν ἀνεπαίσθητος. Ὅτε ὅμως ἐνεκλείσθησαν ἐντὸς μεγάλων πόλεων ἀνὰ τὰς πεδιάδας τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ὁ ἔρως οὗτος ἐγένετο ἐπιθυμία καὶ πόθος. Ἡ πρὸς τὴν φύσιν ἐπιθυμία αὐτῶν μὴ ἀναπληρουμένη ἤδη διὰ τῆς καθ' ἑκάστην ἀπολαύσεως προήγαγεν αὐτοὺς νὰ κατασκευάζωσι τεχνητοὺς παραδείσους, ἐν οἷς τὰ διεσπαρμένα τῆς φύσεως κάλλη συνελέγοντο ὡς ἐν δέσμῃ ἀνθέων. Τοῦτο δὲν ἦτο μὲν καινὸν πρᾶγμα ἐν Ἀσίᾳ, ὅπου οἱ μεγάλοι βασιλεῖς τῆς Βαβυλώ-

νος καὶ τῆς Περσίας ἐκ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀνεπλήρουν οὕτω τὴν χρεῖαν ταύτην, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες πρῶτον νῦν εἶχον τοῦτου πείραν. Ἡ ἐπὶ τῷ Ὀρόντι Ἀντιόχεια ἐγένετο περιώνυμος διὰ τοὺς λαμπροὺς αὐτῆς παραδείσους, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔγεμεν ἀναπεπταμένων πλατειῶν, τὸ δὲ δυσμικὸν ἄκρον τῆς πόλεως ἦτο πλήρες ἀποκεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων οἰκιῶν καὶ τερπνῶν κήπων. Ὁ ἔρως οὗτος καταφαίνεται καὶ ἐν τοῖς συγχρόνῳ ποιήσῃ, ἰδίᾳ δ' ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Θεοκρίτου καὶ δὴ καὶ ἐν ταῖς γραφαῖς τῶν ἀγγείων, ἐν οἷς ἄρχονται ν' ἀναφαινῶνται ζωγραφίαι φυσικῶν τόπων, αἵτινες δὲν ἦσαν μὲν πάντως ἀκριβεῖς, ἀλλ' ἐνέφαινον ὠραίας μιμήσεις τῆς φύσεως. Ὅμοιος τούτῳ εἶναι καὶ ὁ τοῦ κνηγεσίου ἔρως, ὅστις ἐκφάνεται πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν χρόνων.

Μετὰ τοῦ ἔρωτος τῆς φύσεως συνακολουθεῖ φυσικῶς καὶ ἡ ἐν τέχνῃ πραγματικὴ κρᾶστασις. Ἐν τοῖς ἀγάλμασι τῆς σχολῆς τοῦ Λυσίππου ἡ ἀπεικασία τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος, τῶν μυῶν, τῶν νεύρων, τῶν φλεβῶν καὶ τοῦ πάχους εἶναι ἀκριβεστάτη. Λυσίστρατος δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λυσίππου πρῶτος ἔλαβε πλάσματα ζώντων προσώπων, τὰ ὁποῖα διενοήτο ν' ἀπεικονίσῃ. Τὰ πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπεικασματα ἐγένοντο κατ' ἰδεώδη τύπον καὶ οἱ ἰδιάζοντες ἐκάστῳ χαρακτῆρες περιστάνοντο ἐπὶ τὸ τελειότερον. Καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Ἀλεξάνδρου πάντα τὰ ἀπεικασματα εἶναι λίαν ἰδεώδη· τῶν διαδόχων ὅμως αὐτοῦ ὑπάρχουσιν εἰδωλα, ἐν οἷς πάντες οἱ ἰδιάζοντες ἐκάστῳ χαρακτῆρες ἀναπαριστάνοντο ἐμφαντικώτατα καὶ ἐνίοτε ἴσως ὑπερβαλλόντως κατ' ἀκρίβειαν. Καὶ περὶ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων ἔχομεν περιγραφάς, αἵτινες δεικνύουσιν, ὅτι ἦσαν ἀκριβεῖς μιμήσεις τῆς φύσεως. Οὕτω λέγεται, ὅτι ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Ἀπελλοῦ, ἣτις παρίστα τὸν Ἀλέξανδρον ἔχοντα ἐν τῇ χειρὶ πλῆκτρον πυρὸς κεραυνίου, ἡ χεὶρ καὶ τὸ πλῆκτρον ἐφαινότο κείμενα ἐκτὸς αὐτῆς. Προσετιμῶντο δὲ ἀντὶ ἄλλων πάντα τὰ νέα πρᾶγματα οἷα καὶ Ὀλλανδὸς ζωγράφος θὰ εἰχέλου. Οὕτως ἡ Μέθη ἔπινεν ἀπὸ ποτήριον, διὰ τοῦ ὁποῖου διεφάνετο τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ Ἀφροδίτη ὠσαύτως ἐθεάτο τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἄρεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔβλεπεν εἰκονιζόμενον τὸ ἴδιον αὐτῆς πρόσωπον. Ἄν οἱ ἐπὶ τοῦ πέμπτου αἰῶνος π. Χ. Ἕλληνας καλλιτέχναι εἶχον νὰ παραστήσωσι τοὺς Πέρσας ἢ τὰς Ἀμαζόνας, θὰ ὑπεδείκνυον μόνον τὸ γένος αὐ-

τῶν μεταβάλλοντες τὸν ἱματισμόν, οἱ δὲ σωματικοὶ αὐτῶν τύποι θὰ ἐτηροῦντο οἱ αὐτοί. Ἄλλως ὅμως εἶχεν ὅτε οἱ ἐκ Περσῶν γλυπταὶ ἐκαλοῦντο ἵνα παραστήσωσι τὰς κατὰ τῶν Γαλατῶν νίκας τῶν βασιλέων αὐτῶν. Σπουδάζοντες τὴν φύσιν καὶ γινώσκοντες τὴν ἀνατομίαν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν, ὅτι τὸ σῶμα τῶν βορείων βαρβάρων ἦτο τραχύτερον καὶ ἐλιγώτερον σύμμετρον τοῦ τῶν Ἑλλήνων· ἐκ τούτου δὲ προήγοντο νὰ εἰσάγωσιν εἰς τὴν τέχνην νέα σωματικὰ σχήματα. Ἡ αὕτη κατὰ φύσιν ἀκρίβεια καταφαίνεται καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἀγγείοις τῶν χρόνων τούτων, ἐξ ὧν πολλὰ ἐκομίσθησαν εἰς Ἀγγλίαν ἐκ τῆς ἐν Βιουτιᾷ Τανάγρας.

Ἐπάρχουσι προσέτι καὶ ἄλλα πολλὰ πρᾶγματα τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, περὶ τὰ ὁποῖα θὰ διετρίβομεν ἀσμένως, ἂν ἐπέτρπεν ἡμῖν ὁ χῶρος ἐνταῦθα. Οὐδὲν εἰσέτι εἴπομεν περὶ τῶν Ἰουδαίων ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πῶς τὸ φρόνημα αὐτῶν ὑπεδουλώθη ἐν μέρει ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Δὲν ἐπελήφθημεν παντάπασιν τῆς ἱστορίας τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας ἢ περὶ τῆς ἀμέτρου ροπῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Ῥώμην ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀνάγκη ν' ἀποσιωπήσωμεν. Ἴσως ἀσταθυήτως ἐπεχειρήσωμεν νὰ περιλάβωμεν ἐν βραχείᾳ ὑποτυπώσει τοὺς κυρίους χαρακτῆρας πάντων τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἐπὶ περίοδον δύο ἢ τριῶν αἰώνων. Ἡ μόνη ἡμῶν ἀπολογία εἶναι ἡ παρακινήσασα ἡμᾶς ἐπιθυμία νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν εἰς ἱστορικὴν περίοδον, περὶ τῆς ὁποίας ὀλίγιστα γινώσκουσι καίτοι διδάσκει πλείεστα περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων.

ΧΑΝΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ἈΝΔΡΕΣΣΕΝ

Ἡ ἀδελφοποίησις

Πρὸ ὀλίγου ἐκάμομεν μικρὸν ταξίδιον καὶ ἤδη ἐπιθυμοῦμεν μεγαλειότερον. Εἰς Σπάρτην, εἰς Μυκῆνας, εἰς Δελφούς! Ἐπάρχουσι πολλοὶ τόποι, εἰς τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων πάλλεται ἡ καρδία ὑπὸ ἐπιθυμίας ταξιδίου. Ἡ ὁδὸς γίνεται ἐφ' ἵππου ἄνω εἰς τὰς ἀτραποὺς τῶν ὄρεων διὰ ῥωπῶν καὶ θάμνων. Εἰς ταξιδιωτῆς φαίνεται ὡς ὀλόκληρος συνοδία (Καραβάνι). Αὐτὸς μὲν εἶναι ἐφιππος μετὰ τοῦ ἀγωγιάτου προηγούμενου, ἐν ὑποζύγιον φέρει κιθώτιον, σκηνὴν καὶ ἐφόδια, χωροφύλακες δὲ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ ὅπως τὸν φυλάττωσιν. Οὐδὲν ξενοδοχεῖον μὲ

μαλκῆς κλίνας τὸν περιμένει μετὰ τὴν τῆς ἡμέρας ὁδοπορίαν, ἡ σκηνὴ εἶναι συχνάκις ἢ στέγη του ἐν τῇ μεγάλῃ, ἀγρία φύσει, ὁ ἀγωγιάτης βράζει πιλάφιον διὰ τὸ δεῖπνον· χιλιάδες κωνώπων περιδομοῦσι τὴν μικρὰν σκηνήν, εἶναι νύξ ἐλευσινή καὶ τὸ πρῶτ' ἢ ὁδὸς ἄγει διὰ ποταμῶν λίαν ἐξωγαμμένων· κάθισε στερεὰ ἐπὶ τοῦ ἵππου σου, ἵνα μὴ παρασυσθῇ ὑπὸ τοῦ βέουματος!

Ποία εἶναι ἡ ἀνταμοιβὴ σου διὰ τὰς τελαιπωρίας ταύτας; Μεγίστη, πλουσιωτάτη! Ἡ φύσις ἐνταῦθα ἀποκαλύπτεται ἐν ὄλῳ αὐτῆς τῷ μεγαλείῳ, πᾶσα γῆς σπιθαμὴ εἶναι ἱστορικὴ, ὀφθαλμοὶ καὶ φαντασία ἐντροφῶσιν. Ὁ ποιητῆς δύναται νὰ ὑμνήσῃ τοῦτο, ὁ ζωγράφος νὰ τὸ εἰκονίσῃ διὰ πλουσίων εἰκόνων, ἀλλὰ τὴν εἰωδιάν τῆς πραγματικότητος, ἣτις εἰσδύει καὶ μένει αἰωνίως ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ, δὲν δύναται νὰ παραστήσωσιν.

Διὰ πολλῶν μικρῶν σχεδιασμάτων ἐπειράθη νὰ καταστήσω εἰς τὴν ἐποπτεῖαν προσιτὸν μικρὸν τινα χῶρον τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν πέριξ, καὶ ὅμως πόσον ἄχρους εἶναι ἡ δοθεῖσα εἰκὼν, πόσον ὀλίγον δεικνύει τὴν Ἑλλάδα, τοῦτο τὸ πενθοῦν πνεῦμα τοῦ καλοῦ, οὗ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν θλίψιν οὐδέποτε ὁ ξένος λησμονεῖ!

Ὁ ἐρημίτης ποιμὴν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸν βράχον θὰ ἠδύνατο ἴσως κάλλιον ἐμοῦ μὲ ἀπλῆν τινα διήγησιν ἐνὸς τῶν συμβάντων τοῦ βίου του ν' ἀνοίξῃ τὸ ὄμμα ἐκείνου, ὅστις θέλει νὰ ἴδῃ τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων.

Ἄς λαλήσῃ λοιπὸν οὗτος! λέγει ἡ μουσά μου ἄγε λοιπὸν. Ἐθιμόν τι, ἔθιμον ὠραῖον καὶ ἰδιάζον θὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν ποιμένα ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ὄρους ὕλην διὰ τὴν διήγησίν του, δηλαδή:

« Ἡ ἀδελφοποίησις »

Ἡ οἰκία ἡμῶν ἦτο συγκεκολλημένη ἐκ πηλοῦ, ἀλλ' αἱ παραστάδες τῆς θύρας συνέκειντο ἐκ μαρμαρίνων στύλων, οἷτινες εὐρέθησαν ἐκεῖ ἔπου ἐκτίσθη ἡ οἰκία. Ἡ στέγη καθικνεῖτο σχεδὸν μέχρι τοῦ ἐδάφους, νῦν ἦτο μαύρη καὶ ἄσχημος, ὅτε ὅμως ἐστράφη, συνέκειτο ἐκ θαλαρᾶς ῥοδοδάφνης καὶ χλωρῶν κλάδων δάφνης, κομισθέντων ἐκ τῶν ὄρεων. Περὶ τὴν κατοικίαν μας ἦτο στενὸν τὸ μέρος, οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ὑψοῦντο ἀπότομοι καὶ ἐδείκνυον χρώμα φαλακρὸν, μέλαν, εἰς τὰς κορυφὰς αὐτῶν ἐπεκάθηντο συχνὰ νέφη, ὡς λευκὰ ζῶντα πλάσματα. Οὐδέποτε ἤκουσα ἐνταῦθα ὠδικὸν πτηνόν, οὐδέπατε ἐχόρευον οἱ ἄνδρες ἐνταῦθα πρὸς τοὺς τόνους τοῦ ἀσκαύλου, ὁ τόπος ὅμως ἦτο ἱερὸς ἐξ ἀρχαίων χρό-

νων, καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὑπενθυμίζει τοῦτο, διότι *Δελοῖ* ὀνομάζονται! Τὰ σκίοντα, σοβαρὰ βουνὰ ἦσαν πάντα ὑπὸ χιόνος κεκαλυμμένα, τὸ ὕψιστον, τὸ ἐπὶ μακροτάκτον ἐν τῇ ἐρυθρᾷ τοῦ δυομένου ἡλίου αὐγῇ μαρμαίρον, ἦτο ὁ *Παριασσός*· ὁ παρὰ τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν ρίαξ ἐξ αὐτοῦ κατέρρεεν καὶ ἦτό ποτε καὶ αὐτὸς ἱερός, νῦν ὅμως θολώνει αὐτὸν ὁ ὄνος μὲ τοὺς πόδας του, ἀλλὰ τὸ ρεῦμα κατακυλιέται καὶ γίνεται πάλιν διαυγές. Πῶς ἀναμιμνήσκομαι πάσης σπιθαμῆς γῆς ἐν τῇ ἱερᾷ, βαθεῖα αὐτῆς ἐρημία! Ἐν τῷ μέσῳ τῆς καλύβης ἐκαίετο πῦρ, καὶ ὅταν ἡ θερμὴ αἰθάλη ἔκειτο ὑψηλὴ καὶ διάπυρος, ὠπτᾶτο ἐν αὐτῷ ὁ ἄρτος. Ὅταν ἡ χιών ἐπυργούτο περὶ τὴν ἡμετέραν καλύβην τόσον ὑψηλὴ, ὥστε αὕτη σχεδὸν ἀπεκρύπτετο, τότε ἡ μήτηρ μου ἐφάνετο εὐθυμοτάτη, τότε ἐκράτει τὴν κεφαλήν μου μεταξὺ τῶν χειρῶν της, ἠσπάζετο τὸ μέτωπόν μου καὶ ἦδεν ἄσματα, ἅτινα οὐδέποτε ἄλλοτε ἦδε· διότι οἱ Τούρκοι, οἱ τύραννοι ἡμῶν δὲν τὸ ἠνεύχοντο, καὶ ἦδε:

Πέρα κεῖ ἐστὸν Ὀλυμπο,
Κεῖ ἐστὶ κοντοέλατα
Κάθονταν γεράλαφος,
Κι' οὔλο κλαῖν τὰ μάτια του,
Χύνουν δάκρυα κόκκινα,
Κόκκινα καὶ πράσινα,
Κι' οὔλο καταγάλαζα.
Ζάρκαδος ἐπέρνε,
Στέκει καὶ τὸν ρώτα·
«Τί ἔχεις μπρὲ γεράλαφε
Κι' οὔλο κλαῖν τὰ μάτια σου,
Χύνουν δάκρυα κόκκινα,
Κόκκινα καὶ πράσινα,
Κι' οὔλο καταγάλαζα;»—
«Ἦσαν Τούρκοι ἐστὸ χωριό,
Ἐγουν καὶ λαγωνικά,
Ἐβδομηντα δυὸ σκυλιά.»—
Γὼ τὰ πέρνω ἐστὸ κοντό,
Καὶ τὰ ρίχνω ἐστὰ νησιά,
Στὰ νησιά ἐστὰ πέλαγα.»—
Ἴσια μὲ τὸ δειλινὸ
Πιάσανε τὸ ζήρκαδο,
Κι' ἴσα μὲ τὸ θίμπωμα,
Πιάσαν τὸ γεράλαφο.

Καὶ ὅταν ἡ μήτηρ μου οὕτως ἦδεν, ὑγραίνοντο οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς καὶ εἰς τὰς μακρὰς της βλεφαρίδας ἐκρέματο ἐν δάκρυ, αὕτη ὅμως τὸ ἐκρυπτε καὶ ὠπτα ἔπειτα τὸν μαῦρόν μου ἄρτον ἐν τῇ σποδῷ. Ἐγὼ δὲ τότε συνήγον τὴν πυγμὴν καὶ ἔλεγον· «Θὰ σκοτώσωμεν τοὺς Τούρκους!» Αὕτη ὅμως ἐπανελάμβανεν ἐκ τοῦ ἄσματος τοὺς στίχους:

«Γὼ τὰ πέρνω ἐστὸ κοντό,
Καὶ τὰ ρίχνω ἐστὰ νησιά,

Στὰ νησιά ἐστὰ πέλαγα.»—
Ἴσια μὲ τὸ δειλινὸ
Πιάσανε τὸ ζήρκαδο,
Κι' ἴσα μὲ τὸ θίμπωμα
Πιάσαν τὸ γεράλαφο.

Πολλὰς ἡμέρας καὶ νύκτας ἐμείναμεν μόνοι ἐν τῇ καλύβῃ μας, ἔπειτα ἦλθεν ὁ πατήρ μου· ἐγνώριζον ὅτι θά μοι ἔφερε κογχύλια ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Κορινθιακοῦ, ἢ καὶ ἐν μαχαίριον, ὃξὺ καὶ στίλβον. Ταύτην τὴν φορὰν μᾶς ἔφερεν ἐν παιδίον, ἐν μικρὸν γυμνὸν κοράσιον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ὑπὸ τὴν σισύραν του· ἦτο τετυλιγμένον εἰς δορὰν, καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ μικρὰ ἐκέκτητο, ὅτε ἔκειτο ἄνευ ταύτης ἐν τῷ κόλπῳ τῆς μητρός μου, ἦσαν τρία ἀργυρὰ νομίσματα, δεμένα εἰς τὴν μύρην κόμην της. Ὁ πατήρ διηγείτο περὶ τῶν Τούρκων, οἵτινες εἶχον φονεύσει τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου, μᾶς διηγῆθη δὲ τόσον πολλά, ὥστε ὄλην τὴν νύκτα ὠνειρευόμην περὶ αὐτῶν. — Ὁ πατήρ μου ἦτο καὶ αὐτὸς τραυματισμένος, ἡ μήτηρ ἔδесе τὸν βραχίονα αὐτοῦ, τὸ τραῦμα ἦτο βαθύ, ἡ χονδρὴ σισύρα δὲν ἐλύγιζεν ἀπὸ τὸ πεπηγὸς αἷμα. Τὸ μικρὸν κοράσιον ἔμελλε νὰ γείνη ἀδελφὴ μου, πόσον ἤστραπτεν ὑπὸ τοῦ κάλλους! Τῆς μητρός μου οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ἦσαν ἠπιώτεροι τῶν ἰδικῶν του. Ἡ *Ἀραστασία*, ὅπως ὠνομάζετο, ἔμελλε νὰ γείνη ἀδελφὴ μου, διότι ὁ πατήρ αὐτῆς ἦτο ἀδελφοποιημένος μὲ τὸν ἐμὸν κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, ὅπερ ἀκόμη δικτηροῦμεν. Εἶχον συνάψει πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν νεότητά των ἀδελφότητα καὶ εἶχον ἐκλέξει τὸ ὠραιότατον καὶ ἠθικώτατον κοράσιον ἐξ ὄλων τῶν περιχώρων, ὅπως ἀγίαση τὸν σύνδεσμον τῆς φιλίας των, πολλάκις ἤκουσα περὶ τοῦ ὠραίου καὶ περιέργου ἐθίμου.

Ἡ μικρὰ λοιπὸν ἦτο ἀδελφὴ μου· ἐκάθητο ἐν ταῖς ἀγκάλας μου, ἐκόμιζον αὐτῇ ἄνη καὶ τὰ πτερὰ τῶν ὀρνέων τῶν βράχων, ἐπίνομον ὁμοῦ ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ *Παριασσού* καὶ ἐκοιμώμεθα κεφαλὴ πρὸς κεφαλὴν ὑπὸ τὴν δαφνίνην στέγην τῆς καλύβης, ἐν ᾗ ἡ μήτηρ μου ἦδε καὶ ἐν ἄλλῳ ἀκόμη χειμῶνι διὰ τὰ κόκκινα, πράσινα καὶ καταγάλαζα δάκρυα! Εἰσέτι ὅμως ἐγὼ δὲν ἠσθανόμην, ὅτι τοῦ ἰδίου μου ἔθνους αἱ μυριοπλάσιαι φροντίδες ἐκατοπτρίζοντο ἐν τοῖς δακρύοις τούτοις.

Μίαν ἡμέραν ἦλθον τρεῖς φράγχοι, ἐφόρου δὲ ἐνδύματα διάφορα τῶν ἰδικῶν μας. Τὰς κλίνας καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν εἶχον ἐπὶ ἵππων καὶ πλείους τῶν εἴκοσι Τούρκων, πάντες μὲ ῥομφαίας καὶ πυροβόλα ὠπλισμένοι, τοὺς συνώδευον, δὲ οἱ ἦσαν φίλοι τοῦ *Πασσᾶ* καὶ εἶχον συστατικὰ γράμματα

παρ' αὐτοῦ. Ἦλθον μόνον ὅπως ἴδωσι τὰ βουνὰ μας, ὅπως ἐν χιόνι καὶ νεφέλαις ἀναβῶσι τὸν *Παριασσόν* καὶ θεωρήσωσι τὰς προαδόξους, μελαίνας, ἀποτόμους πέτρας περὶ τὴν καλύβην μας. Δὲν εἶχον θέσιν ἐντὸς ταύτης, δὲν ὑπέφερον δὲ καὶ τὸν καπνόν, ὅστις ἐξηπλούτο ὑπὸ τὴν στέγην καὶ ἐξήρχετο διὰ τῆς χαμηλῆς θύρας· διὰ τοῦτο ἔδесαν τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ στενοῦ χώρου παρὰ τὴν καλύβην μας, ὠπτησαν ἀμνοὺς καὶ πτηνά, ἐκέρων οἶνον γλυκὺν καὶ δυνατόν, ἀλλ' εἰς τοὺς Τούρκους δὲν ἦτο συγκεχωρημένον νὰ πίνωσιν.

Ὅτε ἀνεχώρουν, τοὺς συνώδευσα μέχρι τινός, ἡ δὲ μικρὰ μου ἀδελφὴ *Ἀραστασία*, ἐνεργαμμένη εἰς δορὰν αἰγός, ἐκρέματο ἐπὶ τῶν νώτων μου. Εἰς ἐκ τῶν φράγκων μὲ ἔστησε πρὸς μίαν πέτραν καὶ ἀπεικόνισεν ἐμὲ καὶ αὐτὴν, τόσον ζωηρά, ὅπως ἰστάμεθα ἐκεῖ, ἐφαινόμεθα ὡς ἐν πλάσμα· οὐδέποτε εἶχον σκεφθῆ τοῦτο, ἀλλ' ἡ *Ἀραστασία* καὶ ἐγὼ ἤμεθα ἐν, πάντοτε ἔκειτο ἐν τοῖς κόλποις μου ἢ ἀνηρτᾶτο ἐπὶ τῶν νώτων μου, καὶ ὁσάκις ὠνειρευόμην, αὐτὴν ἔβλεπον εἰς τὰ ὄνειρά μου.

Δύο νύκτας βραδύτερον ἦλθον εἰς τὴν καλύβην μας ἄλλοι ἄνθρωποι, ὠπλισμένοι μὲ μαχαίρας καὶ πυροβόλα. Ἦσαν Ἀλβανοί, τολμηροὶ ἄνθρωποι, καθὼς ἔλεγεν ἡ μήτηρ μου. Ἐμείναν ὀλίγον μόνον· ἡ ἀδελφὴ μου *Ἀραστασία* ἐκάθητο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐνός· ὅτε ἀπῆλθον, εἶχεν αὕτη δύο οὐχὶ τρία ἀργυρὰ νομίσματα ἐν τῇ κόμῃ της. Ἐθηκάν καπνὸν εἰς ταινίας χαρτίου καὶ ἐκάπνιζον ἐντεῦθεν· ὁ πρεσβύτατος ὠμίλει περὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν ἔμελλον νὰ λάβωσι καὶ ἦτο ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ ταύτης. «Ἐὰν πτύσω πρὸς τὰ ἄνω», ἔλεγε, «πτύω τὸ πρόσωπόν μου, ἐὰν πτύσω κάτω, πτύω εἰς τὸ γένειόν μου.»

Ἦτο ὅμως ἀνάγκη νὰ ἐκλεχθῆ μία ὁδός· ἀπῆλθον συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ πατρός μου. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ἠκούσαμεν πυροβολισμοὺς καὶ δευτέραν φορὰν ἠκούσθη πάταγος· στρατιῶται εἰσώρμησαν εἰς τὴν καλύβην μας καὶ ἀπήγαγον αἰχμαλώτους τὴν μητέρα μου, ἐμὲ καὶ τὴν *Ἀραστασίαν*· οἱ λησταὶ εἶχον διατρέψει παρ' ἡμῖν, ὁ πατήρ μου ἐγένετο ὁδηγὸς αὐτῶν, διὰ τοῦτο ἔπρεπε ν' ἀπαχωώμεν. Εἶδον τοὺς νεκροὺς τῶν ληστῶν, εἶδον τοῦ πατρός μου τὸν νεκρὸν καὶ ἐκλαιον, ἕως οὗ ἀπεκοιμήθην. Ὅτε ἐξύπνισα, εἶμεθα ἐν τῇ φυλακῇ, ἀλλὰ τὸ δωμάτιον δὲν ἦτο χειρότερον τῆς ἰδίας ἡμῶν καλύβης, ἔλαβον κρόμμυα καὶ ῥητινίτην οἶνον, ὃν ἐκέρων ἐκ σάκκου πεπισσωμένου, ἐν τῇ οἰκίᾳ μας καλλίτερα δὲν εἶχομεν.

Πόσον διήρκεσεν ἡ αἰχμαλωσία μας ἀγνωστὸ πολὺ καὶ ὅμως ἡμέραι καὶ νύκτες παρήλθον. Ὅτε ἀπλευθερώθημεν, ἦτο τὸ ἅγιον Πάσχα· ἔφερον τὴν *Ἀραστασίαν* ἐπὶ τῶν νώτων, διότι ἡ μήτηρ μου ἦτο ἀσθενής, βραδέως μόνον ἠδύνατο νὰ περιπατῆ, ἦτο δὲ μακρὰν ἕως οὗ νὰ φθάσωμεν κάτω εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Εἰσήλθομεν εἰς τινὰ ἐκκλησίαν, ἣτις ἤστραπτεν ἀπὸ χρυσᾶς εἰκόνας· ἦσαν ἄγγελοι καὶ λίαν ὠραῖοι, εἰς ἐμὲ ὅμως ἐφαίνετο, ὅτι καὶ ἡ μικρὰ μας *Ἀραστασία* ἦτο ἐπίσης ὠραία. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας ἔκειτο ὁ ἐπιτάφιος κεκαλυμμένος μὲ ῥόδα· ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κεῖται ἐνταῦθα ὡς ἄνθος ὠραῖον, εἶπεν ἡ μήτηρ μου· ὁ δὲ ἱερεὺς ἀνήγγειλε: «Χριστὸς ἀνέστη!» Πάντες οἱ ἄνθρωποι ἠσπάζοντο ἀλλήλους. Ἐκαστος ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα λαμπάδα ἀνημμένην, καὶ ἐγὼ ἔλαβον μίαν, ἡ μικρὰ *Ἀραστασία* ἐπίσης μίαν, ἄσκαυλοι ἤχουν, ἄνδρες ἐξήρχοντο τῆς ἐκκλησίας χορεύοντες καὶ ἐξω ὠπτων αἱ γυναῖκες τὸν πασχάλιον ἀμνόν. Προσεκλήθημεν καὶ ἡμεῖς, ἐγὼ ἐκάθισα πλησίον τοῦ πυρός· παῖς τις πρεσβύτερος ἐμοῦ περιεπτύχη τὸν τράχηλόν μου, μὲ ἐφίλησε καὶ μοι εἶπε· «Χριστὸς ἀνέστη!» Οὕτω συντηθήθημεν ἐγὼ καὶ ὁ *Ἀφθονίδης* κατὰ πρώτην φορὰν.

Ἡ μήτηρ μου ἐγίνωσκε νὰ πλέκῃ δίχτυα, τοῦτο παρεῖχεν ἐνταῦθα ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θαλάσσης καλὸν κέρδος καὶ ἐμείναμεν πολὺν χρόνον παρὰ τὴν θάλασσαν, τὴν ὠραίαν θάλασσαν, ἣτις εἶχε γεῦσιν δακρύων καὶ διὰ τῶν χρωμάτων της ὑπεμίμνησκε τὰ δάκρυα τοῦ γεράλαφου, διότι ἄλλοτε ἦτο κόκκινη, ἄλλοτε πράσινη καὶ ἄλλοτε πάλιν καταγάλαζα.

Ὁ *Ἀφθονίδης* ἤξευρε νὰ κυβερνᾷ τὴν λέμβον, ἐγὼ δὲ ἐκάθημην μετὰ τῆς μικρᾶς *Ἀραστασίας* ἐντός, ὠλίσθαιεν εἰς τὰ ὕδατα ὡς νεφέλη εἰς τὸν ἀέρα. Ὅτε δ' ἔπειτα ἔδυσεν ὁ ἥλιος, τὰ βουνὰ ἐχρωματίζοντο εἰς βαθὺ κυανοῦν, ἡ μίαι σειρὰ ὀρέων ὑψούτο ὑπεράνω τῆς ἄλλης, ἀπωτάτω δ' ἔκειτο ὁ *Παριασσός* χιονόλευκος. Κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔλαμπε μαρμαίρουσα ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους, ὡς διάπυρος σίδηρος, ἐφαίνετο ὡς εἰ τὸ φῶς ἤρχετο ἐνδοθεν, διότι πολὺν χρόνον μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἤστραπτεν ἐν τῷ κυανῷ, λαμπρῷ ἀέρι· τὰ λευκὰ τῆς θαλάσσης πτηνὰ ἔτυπτον μὲ τὰ πτερὰ των τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἄλλως ἐνταῦθα ἦτο τοιαύτη ἡσυχία οἷα ἐν *Δελφοῖς* μεταξὺ τῶν μαῦρων βράχων. Ἐκείμην ἐν τῇ λέμβῳ ὑπτιος μὲ τὴν *Ἀραστασίαν* ἐπὶ τοῦ στήθους, οἱ δὲ ἀστέρες ὑπεράνω

ἡμῶν ἐσπινθήριζον λαμπρότερον ἢ ὡς αἱ λυχνίαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἦσαν οἱ αὐτοὶ ἀστέρες καὶ ἴσαντο ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ὑπεράνω ἐμοῦ καθὼς ὅταν ἐκαθήμην ἐν Δελφοῖς πρὸ τῆς καλύβης μας. Ἐπὶ τέλους μοι ἐφαίνετο ὡς ἐὰν ἦμην ἀκόμη ἐκεῖ!—Τότε ἐκυμάτισεν ἡ θάλασσα, ἡ δὲ λέμβος ἐσάλευεν ἰσχυρῶς—ἀνέκραξα δυνατά, διότι ἡ Ἀναστασία εἶχε πέσει εἰς τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἐπίσης ταχέως ἐπήδησε κατόπιν αὐτῆς ὁ Ἀφθονίδης καὶ εὐθὺς τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν ἔφερε πρὸς ἐμέ! Ἐξεδύσαμεν αὐτὴν τὰ ἐνδύματα, ἐστραγγίσαμεν τὸ ὕδωρ, καὶ τὴν ἐνεδύσαμεν πάλιν ὁ Ἀφθονίδης ἐποίησε τοῦτο. Ἐμείναμεν ἐν τῇ θαλάσῃ ἕως οὗ τὰ πράγματα ἐστέγνωσαν πάλιν, καὶ οὐδεὶς ἔμαθε τὸν τόμον ἡμῶν διὰ τὴν μικρὰν θετήν ἀδελφὴν, εἰς τὴν ζῶν τῆς ὁποίας ὁ Ἀφθονίδης εἶχε νῦν μέρος.

Ἦλθε τὸ θέρος. Ὁ ἥλιος ἔκαιε τόσον θερμῶς, ὥστε τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἐξηράνθησαν· ἐνεθυμούμην τὰ ψυχρὰ ἡμῶν ὄση, τὸ δροσερὸν ὕδωρ αὐτῶν· καὶ ἡ μήτηρ μου ἐπόθει ταῦτα καὶ ἐσπέραν τινὰ ἐπορεύθημεν πάλιν ὀπίσω. Ὅποια ἡσυχία, ὁποία σιγὴ! Ἐπρσευόμεθα διὰ τῶν ὑψηλῶν θύμων, οἵτινες εὐωδίαζον ἀκόμη, εἰ καὶ ὁ ἥλιος εἶχε καύσει τὰ φύλλα των. Οὕτε ἕνα ποιμένα ἀπνητήσαμεν, οὔτε μίαν καλύβην ἐπεράσαμεν. Τὰ πάντα ἦσαν σιωπηλὰ καὶ ἥσυχμα, μόνον εἰς διὰ τῶν ἀστῆρ εἶπεν: ἐκεῖ ἐπάνω ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὑπάρχει ἀκόμη ζῶν Ἀγνοῶ, ἂν αὐτὸς ὁ καθαρὸς κυανοὺς αἰθὴρ ἔλαμπεν, ἢ, ἂν ἦσαν ἀκτίνας τῶν ἀστέρων· διεκρίνομεν καλῶς πάσαι τὰς περιγραφὰς τῶν ὀρέων. Ἡ μήτηρ μου ἀνῆψε πῦρ, ὥπτησε κρόμμυα, ἄτινα ἔφερε μαζὺ τῆς, ἐγὼ δὲ καὶ ἡ μικρὰ ἀδελφὴ ἐκοιμήθημεν ἐν τῷ θύμῳ, χωρὶς νὰ φοβηθῶμεν τὸν ἄσχημον Σμιθράκηρ, ἐκ τοῦ τραχήλου τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ἡ φλόξ, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον τὸν λύκον καὶ τὸν θῶα· ἡ μήτηρ μου ἐκάθητο πλησίον μας καὶ ἐθεώρουεν τοῦτο ἱκανὸν πρὸς φύλαξίν μας.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν μας πατρίδα, ἀλλ' ἡ καλύβη ἦτο σωρὸς ἐρείπιων καὶ ἔδει νὰ κτισθῇ νέα. Γυναῖκές τινες ἐβοήθησαν τὴν μητέρα μου καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἶχον ἀνεγερθῆ τοῖχοι καὶ ἐπ' αὐτῶν νέα στέγη ἐκ ῥοδοδάφνης. Ἡ μήτηρ μου ἔπλεκεν ἐκ δερμάτων καὶ φύλων δένδρων πολλὰς θήκας φιαλῶν, ἐγὼ δὲ ἐφύλακτον τὸ ποίμνιον τῶν ἱερῶν· ἡ Ἀναστασία καὶ αἱ μικραὶ χελῶνες ἦσαν οἱ συμπαίχτορές μου.

Ἡμέραν τινὰ ἐλάβομεν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀφθονίδου· ἐπόθει τόσον πολὺ νὰ μᾶς ἴδῃ,

εἶπε, καὶ ἔμεινε δύο ὀλοκλήρους ἡμέρας παρ' ἡμῖν.

Μετὰ ἕνα μῆνα ἦλθε πάλιν καὶ διηγείτο ὅτι ἐσκόπει νὰ ταξειδεύσῃ εἰς Πάτρας καὶ εἰς Κορινθούς· ἔπρεπε πρότερον νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὑγείαν· εἰς τὴν μητέρα μας ἔφερεν ἕνα μέγαν ἰχθύν. Ἦξευρε πολλὰ νὰ διηγῆται, οὐ μόνον περὶ τῶν ἀλιέων κατὰ παρά τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἀλλὰ καὶ περὶ βασιλείων καὶ ἠρώων, οἵτινες ποτε ἐβασίλευσαν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ὡς νῦν οἱ Τοῦρκοι.

Εἶδον τὴν ῥοδέαν φύουσαν κάλυκα καὶ ταύτην μεθ' ἡμέρας καὶ ἐβδομάδας ἀναπτυσσομένην εἰς ἄνθος· ἔγεινε, πρὶν τὸ συλλογισθῆ, πόσον μέγα, ὠραῖον καὶ ἐρυθρὸν εἶναι· τὸ ἴδιον συνέβαινε καὶ εἰς τὴν Ἀναστασίαν. Ἦτο ὠραῖον, ἠλικιωμένον κοράσιον, ἐγὼ δὲ δυνατὸν παλληκάρι. Τὰ δέρματα τοῦ λύκου τὰ ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς μητρὸς μου καὶ τῆς Ἀναστασίας εἶχον ἀποσπάσει ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὰ θηρία, ἅτινα εἶχον πέσει διὰ τοῦ πυροβόλου μου.

Ἐτη εἶχον παρέλθει. — Ἐσπέραν τινὰ ἦλθεν ὁ Ἀφθονίδης, ῥαδινοὺς ὡς κάλαμος, ἰσχυρὸς καὶ μελαγχρινός· μᾶς ἠσπάσατο πάντας καὶ διηγείτο περὶ τῆς μεγάλης θαλάσσης, περὶ τῶν ὄχρωμάτων τῆς Μάλτας καὶ τῶν παραδόξων τάφων τῆς Αἰγύπτου· ἐφαίνοντο θαυμαστά ὡς συναξάριον τῶν ἱερῶν· ἀνεβλεπον πρὸς αὐτὸν μετὰ τινος σεβασμοῦ.

«Πόσα γνωρίζεις!» εἶπον, «πῶς ἤξεύρεις νὰ διηγῆσαι!»

«Σὺ ὅμως μοι διηγῆθης ποτὲ ὠραιότατα πράγματα!» εἶπε, «μοὶ διηγῆθης πράγμα, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐλησμόνησα, τὸ ὠραῖον, ἀρχαῖον ἔθιμον, τὴν ἀδελφοποίησιν· τὸ ἔθιμον, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν ν' ἀκολουθήσω! Ἀδελφέ, ἂς υπάγωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ δύο, ὡς ἔπραξεν ὁ πατήρ σου καὶ τῆς Ἀναστασίας, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸ ὠραιότατον, ἀθωότατον κοράσιον εἶναι ἡ Ἀναστασία, ἡ ἀδελφὴ, αὐτὴ ἂς μᾶς εὐλογήσῃ! Οὐδὲν ἔθνος ἔχει ὠραιότερα ἔθιμα ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων!»

Ἡ Ἀναστασία ἠρυθρίασεν ὡς τὸ τρυφερὸν ῥόδον, ἡ μήτηρ μου ἠσπάσατο τὸν Ἀφθονίδην.

Μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ καλύβης ἡμῶν, ἐκεῖ ὅπου ἐπὶ τοῦ βράχου ὑπάρχει γῆ ἀραιὰ καὶ δένδρα τινὰ παρέχουσι σκιάν, ἔκειτο ἡ μικρὰ ἐκκλησία· ἀργυρὰ λυχνία ἐκρέματο πρὸ τῆς ἀγίας τραπέζης.

Εἶχον φορέσει τὰ κάλλιστα ἐνδύματά μου, ἡ λευκὴ φουστανέλλα ἔπιπτεν ἀπὸ τῆς ὀσφύος ἐν πολλαῖς πτυχαῖς· ἡ φοῦντα τοῦ φεσίου μου εἶχεν ἀργυρὸν ἐν τῇ ζώνῃ μου εἶχον μάχιον καὶ πιστόλας· ἡ

Ἀφθονίδης ἐφόρει τὴν κυκλὴν του ἐσθῆτα, οἶαν φοροῦσιν οἱ Ἕλληνες θαλασσινοί, ἀργυρὰ πλῆξ μετὰ τὴν Παναγίαν ἐκρέματο εἰς τὸ στῆθος του, ἡ ζώνη του ἦτο πολύτιμος, οἶαν μόνον οἱ πλοῦται δύνανται νὰ φορῶσι. Πᾶς τις ἐβλεπεν, ὅτι ἠθέλομεν νὰ πορευθῶμεν εἰς ἑορτήν. Εἰσήλθομεν εἰς τὸ μικρὸν ἐρημοκλήσιον, ὅπου ὁ ἑσπερινὸς ἥλιος κατηύγαζε διὰ τῆς θύρας τὴν καίουσαν λυχνίαν καὶ τὰς ἐπὶ χρυσοῦς βάσους ποικίλας εἰκόνας. Ἐγονατίσαμεν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς ἀγίας τραπέζης, ἡ δὲ Ἀναστασία ἦλθε πρὸ ἡμῶν· μακρὸν καὶ λευκὸν ἐνδύμα ἐκρέματο χλαρῶς καὶ κούρως περὶ τὸ ὠραῖον σῶμά της· ὁ λευκὸς τράχηλος καὶ τὸ στῆθος αὐτῆς ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ ὄρου ἀρχαίων καὶ νέων νομισμάτων, ἐσχημάτιζον τραχηλιάν. Ἡ μαύρη κόμη της πεπλεγμένη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἰς ἕνα μόνον δεξιόν, ὅστις ἐκράτειτο ὑπὸ μικροῦ καλύμματος ἐκ νομισμάτων ἀργυρῶν καὶ χρυσοῦν, ἅτινα εἶχον εὐρεθῆ ἐν τοῖς ἀρχαίοις ναοῖς. Ὁραιότερον στολισμὸν οὐδεμίαν Ἕλληνιν κόρη εἶχε. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἔλαμπεν, οἱ ὀρθαλοὶ της ἦσαν ὡς δύο ἀστέρες.

Ἐν σιγῇ προσηυχῆθημεν καὶ οἱ τρεῖς, μεθ' ἡ αὐτῆς μᾶς ἠρώτησεν: «Θέλετε νὰ ἦσθε φίλοι ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῷ θανάτῳ;» — «Ναί!» ἀπεκρίθημεν. «Θέλετε, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ, νὰ ἐνθυμηθῆτε: ὁ ἀδελφός μου εἶναι μέρος ἐμοῦ· τὸ μυστήριόν μου, ἡ εὐτυχία μου εἶναι ἰδική του: Ἀυταπάρησις, καρτερία, τὰ πάντα ἐν ἐμοὶ ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἐμέ;» Καὶ ἡμεῖς ἐπανελάθομεν τὸ «Ναί!»

Συνέπλεξε τὰς χεῖρας ἡμῶν, μᾶς ἐφίλησεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ προσηυχῆθημεν πάλιν ἐν σιγῇ. Εἰσήλθε τότε ὁ ἱερεὺς διὰ τῆς θύρας τοῦ ἱεροῦ βήματος, κύλλογησεν ἡμᾶς καὶ τοὺς τρεῖς, καὶ ἄσμα ἤγησεν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀγιωτάτων πατέρων. Ὁ σύνδεσμος αἰωνίου φιλίας εἶχε συνδεθῆ. Ὅτε ἠγέρθημεν, εἶδον τὴν μητέρα μου σφοδρῶς κλαίουσαν ἐν τῇ θύρᾳ τῆς ἐκκλησίας.

Πόση φαιδρότης ὑπῆρχεν ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν καλύβῃ καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τῶν Δελφῶν! Τὴν ἐσπέραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ Ἀφθονίδης ἐκάθητο σύννοος ὅπως ἐγὼ ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ βράχου, ὁ βραχίων αὐτοῦ ἦν περιπεπλεγμένος περὶ τὸ σῶμά μου, ὁ ἰδικός μου περὶ τὸν τράχηλόν μου· ἐλέγομεν περὶ τῆς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος, περὶ τῶν ἀνδρῶν, εἰς οὓς ἠδύνατο νὰ ἔχη πεποιθήσιν. Πᾶς στοχασμὸς τῶν ψυχῶν μας ἔκειτο ἐναργῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἀμφοτέρων, τότε ἔλαβον τὴν χεῖρά του.

«—Ἐν ἀκόμη πρέπει νὰ γνωρίζης, ἐν, τὸ ὁ-

πεῖν μέχρι τῆς ὥρας ἐγὼ μόνον καὶ ὁ Θεὸς ἐγνώριζεν! Ὅλη ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀγάπη! Ἀγάπη ἰσχυροτέρα τῆς πρὸς τὴν μητέρα μου καὶ πρὸς σὲ ἀγάπης!»

«Καὶ ποῖαν ἀγαπᾷς;» ἠρώτησεν ὁ Ἀφθονίδης, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ὁ τράχηλος ἐγένοντο ἐρυθρά.

«Ἀγαπῶ τὴν Ἀναστασίαν!» εἶπον—καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἔτρεμεν ἐν τῇ ἰδικῇ μου, ἐγένετο ὠχρὸς ὡς λεῖψανον· τὸ ἐβλεπον, τὸ κατελάμβανον καὶ ἐπίστευον, ὅτι καὶ ἡ ἐμὴ χεὶρ ἔτρεμεν, ἔκλινα πρὸς αὐτὸν, ἐφίλησα τὸ μέτωπόν του καὶ ἐψιθύρισα: «Ὁ δέποτε τὸ εἶπον εἰς αὐτὴν, ἴσως δὲν μὲ ἀγαπᾷ!—Ἀδελφέ, σταχάσθητι, τὴν ἐβλεπον καθ' ἡμέραν· ἐμεγάλωτον εἰς τὸ πλευρόν μου, εἶναι ἐν μετὰ τὴν ψυχὴν μου!»

«Καὶ ἰδική σου πρέπει νὰ γίνῃ! ἰδική σου!—δὲν πρέπει νὰ σὲ γελάσω, οὔτε θέλω. Καὶ ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ!—Ἀλλὰ αὐριον ἀπέρχομαι! ἐντὸς ἐνὸς ἑτους βλεπόμεθα πάλιν, τότε θὰ ἦσθε ἐγγαμοὶ, ὄχι;—Ἐχω ὀλίγον χρυσόν, ἔστω ἰδικός σου ὀφείλεις νὰ τὸν λάβῃς!» Σιωπηλῶς ἐπεριπατοῦμεν ἐπὶ τῶν βράχων, ἦτο πολὺ ἀργά, ὅτε ἐστάθημεν παρὰ τὴν καλύβην τῆς μητρὸς μου.

Ἡ Ἀναστασία μᾶς ἔφεξε μετὰ τὸν λύκον, ὅτε εἰσήλθομεν, ἡ μήτηρ μου δὲν ἦτο ἐκ τ. Παρετήρει μετὰ παραδόξου βαρυθυμίας τὸν Ἀφθονίδην.

«Αὐριον ἀναχωρεῖς ἐντεῦθεν!» εἶπε, «πόσον με λυπεῖ τοῦτο!»

«Σὲ λυπεῖ!» εἶπον, καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι ἐν τούτῳ ἐκρύπτετο πόνος, τόσον μέγας, ὡς ὁ ἰδικός μου. Δὲν ἠδύναμην νὰ ὀμιλήσω, αὐτὸς ὅμως ἔλαβε τὴν χεῖρά της καὶ εἶπεν: «Ὁ ἀδελφός μας ἐδῶ σὲ ἀγαπᾷ, σοὶ εἶναι ἀκριβός! Αὐτὴ ἡ σιωπὴ του ἀποδεικνύει τὴν ἀγάπην του.»

Ἡ Ἀναστασία ἔτρεμε καὶ ἤρχισε νὰ δακρῆ μόνον αὐτὴν ἐβλεπον τότε, μόνον αὐτὴν ἐσκεπτόμην, τὴν ἐνηγαλίσθη καὶ εἶπον: «Ναί, σὲ ἀγαπῶ!» Ἐθλιψε τὸ στόμα της εἰς τὸ ἰδικόν μου, ἔθηκε τὰς χεῖράς της περὶ τὸν τράχηλόν μου· ἀλλ' ὁ λύκος ἔπεσε κατὰ γῆς, πέριξ ἡμῶν ἦτο σκότος, ὅπως ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ πτωχοῦ Ἀφθονίδου.

Ἠγέρθη πρὸ τῆς αὐγῆς, μᾶς ἐφίλησε πάντας πρὸς ἀποχαιρετισμὸν καὶ ἀπῆλθεν. Εἰς τὴν μητέρα μου εἶχε δώσει τὰ χρήματά του δι' ἡμᾶς. Ἡ Ἀναστασία ἦτο ἡ νύμφη μου καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ σύζυγός μου!

ΠΡΩΤΗ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΣΤ'.

Ὁ πόλεμος τοῦ Βάκχου καὶ ἡ εἰς Ἰνδιαν εἰσβολή.

Ἄλλ' ἡ περιοχὴ τοῦ Βάκχου εἶνε ἄλλως εὐρυτέρα τῆς τοῦ Ἀλκείδου. Ὁ κύκλος του περιλαμβάνει τὸν δρίζοντα τῆς ἀρχαίας σφαίρας ἢ ἄμπελος του περιηγουμένη καὶ μαχομένη μετ' αὐτοῦ ἀναφύει κλάδους ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Ὁ θύρσος του κατὰ τὸ ἥμισυ ἀκόντιον, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ ὄσχη, θεραπεύει, ὡς τὸ δόρυ τοῦ Διομήδους τὰ τραύματα, ἅτινα προξενεῖ εἰς τοὺς κατακτηθέντας λαοὺς, ἐπιγέων τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦ χυθέντος αἵματος. Πρωίμως ὁ θεὸς ἀναχωρεῖ διὰ τοὺς μεγάλους αὐτοῦ πολέμους καὶ καθυποτάσσει, διατρέχων τὴν Μηδίαν, τὴν Φρυγίαν, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀραβίαν. Ὁ Ἄμμων μεταμορφωθείς εἰς κρὶν φέρει εἰς τὰς πηγὰς ὄσσεως τὸν στρατὸν του ἀποθνήσκοντα ἐκ τῆς δίψης. Διέρχεται δὲ τὸν Εὐφράτην διὰ γεφύρας ἐγκλημάτων ἀμπέλου, διαβαίνει ἐπὶ τῆς ῥάχους τίγρεως, κολυμβῶν τὸν ποταμὸν, εἰς δὲ τὸ ὑποζύγιόν του θά δώσῃ τὸ ὄνομά του. Εἰσδύει εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπανερχεται ἐντεῦθεν, ἐπιβαίνων τῆς δικύρτου καμήλου του ἐκ τῆς Βακτριανῆς, περιεστοιχούμενος ἐκ κυμβαλιστῶν, ἀλύττριων καὶ γοήτων· βλέπων τις τὸ γεγραμμένον ἀγγεῖον παριστῶν τὸν θρίαμβον τοῦτον, ἤθελεν εἶπει ὅτι εἶνε ὠραῖος Καλίφης εἰσερχόμενος εἰς τὸ ἀνάκτορόν του ἐν τῷ μέσῳ τῶν Δερβισίων του.

Νέος δὲ κόσμος διανοίγεται πρὸ τοῦ Βάκχου, ὅστις εἰσερχεται εἰς τὴν Ἰνδιαν, ἢ δὲ ἑλληνικὴ φαντασία ἀναμιγνύουσα βραδύτερον τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐκστρατείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν μυθώδη ταύτην κατάκτησιν θά συνθέσῃ ἐκ τούτου λαμπρὸν κύκλον. Ποιητῆς τις τοῦ τετάρτου αἰῶνος, Νόννος ὁ Πανοπολίτης ἐνεκωμίασεν αὐτὸν ἐν τεσσαράκοντα ὀκτῶ ἄσμασι τῶν Διονυσιακῶν του, μεγίστου εὐρετηρίου μύθων διακεκοσμημένων ἀναμφιβόλως ὑπὸ τῆς εὐφυΐας τοῦ Ἀλεξανδρίνου, ὅπερ ἤθελε τις θαυμάσει ὡς κακόζηλον ἑλληνικόν, ἀλλ' οὐ τὸ ποικίλον καὶ μυθῶδες ἀποκαλύπτει πηγὴν ἀρχαίων παραδόσεων.

Ὁ Βάκχος ἐστρατολόγησε τὸν ὄχλον τοῦ δαιμονικοῦ αὐτοῦ βασιλείου διὰ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἰνδιαν. Γινώσκει ὅτι πορεύεται νὰ πολεμήσῃ εἰς φοβερὸν τόπον, ἀναρίθμητα φῦλα, βασιλεῖς φερομένους ἐπὶ τῶν τεράτων, ὧν ὁ πούς ἤθελε συντρίψει

τὴν ἔδραν, ὧν ἡ προβοσκίς ἤθελε συντρίψει τὴν χίμαιραν, πρὸς θεοὺς ἐξακεφάλους καὶ ἔχοντας δώδεκα χεῖρας, πρὸς ἀσκητάς, οἵτινες δύνανται ψιθυρίζοντες ἄρητόν τινα μονοσύλλαβον λέξιν νὰ καταβιάσῃσι τοὺς ἀστέρους ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ στρατὸς του συνφασιάθη πρὸς τὴν εἰκόνα τῶν τερατωδῶν τούτων ἐχθρῶν. Οἱ Σάτυροι ἀπέβησαν τῶν ἀγοίων ταύρων, καὶ ὁμοφώνως αὐτοῖς μυκῶνται. Αἱ μαινάδες ἔχουσαι ἀνοικτὸν τὸ στόμα ἔνεκα διηνεκοῦς κραυγῆς ἐλαύνουσιν ἐπὶ ἄρκτων καὶ λεοπαρδάλεων, ἅς μαστιγοῦσι διὰ τῶν ὄψεων των. Οἱ Κένταυροι κομπάζουσι καὶ χρεμετίζουσιν, οἱ Κουρῆτες κτυπῶσι τὰς ἀσπίδας των, οἱ Τελχίνες ρίπτουσι τὸ κακὸν αὐτῶν ὄμμα καὶ σείουσι τὰς χεῖράς των πλήρεις γοητειῶν, οἱ Κύκλωπες μὲ σπινθηροβολοῦντας βραχιόνας διακινουῦσιν ἐν εἶδει ῥομφαίας, παμμεγέθεις βράχους, ὁ Πᾶν περιεστοιχισμένος ἀπὸ τῶν ὑλακούντων κυνῶν του, τοὺς ὁποίους οἱ Αἰγίπανές του κρατοῦσι διὰ τοῦ ἀγωγέως, εἶνε ὁ εἰδήμων τῆς τακτικῆς τοῦ στρατοῦ. Τὸν διήρσεν εἰς φάλαγγας, ἐφεῦρε τὴν δεξιὰν πτέρυγα καὶ τὴν ἀριστεράν· αἵτινες θά συνέλθωσι πρὸς τὸν ἐχθρόν, ὡς ἡ τάνυσις τῶν πτερῶν ἀρπакτικῶν πτηνοῦ. Εἰς τὸ λάσιον στήθος του ἐδρεύει ὁ πανικός, οὗ ἡ φωνὴ διασκορπίζει τοὺς λόχους καὶ ἐπισπεύδει τὴν φυγὴν. Ὑπὸ τὴν φοβεράν ταύτην ὄψιν, ὁ πολεμικὸς θίασος τοῦ Βάκχου διατηρεῖ ἦθος ποιμενικῆς ἑορτῆς. Πανταχοῦ ἄσματα πρὸς αὐλὸν καὶ τίταρον (ποιμενικὸν αὐλόν), κύπελλα κυκλοφορούμενα, χοροί, οἵτινες σκιρτῶσι, προσωποδιόφοροι, οἵτινες εὐθυμουῦσιν ὁ στρατὸς οὗτος ἐν πορείᾳ ὁμοιάζει πρὸς ἐπάνοδον ἐκ τρυγητοῦ. Οἱ Ἰνδοὶ σκώπτουσι τὸν ἀρχηγόν του ἄνευ πώγωνος, ἐνδεδυμένον γυναικειᾶ, τὰς λυσικόμους αἵτινες τὸν συνοδεύουσι, τὸν γέροντα προγᾶστορα, ὃν κυλίουσι κατόπιν του, τοὺς δαίμονας ἔχοντας κνήμας τράγου, οἵτινες τρέχουσι στοιχηδὸν φωνάζοντες: Εὐοῖ! Οἱ ἐλέφαντές των ἐν τῇ πρώτῃ συμπλοκῇ θά καταπατήσωσι τὸν οἰνόφυλα τοῦτον στρατὸν, ὡς καταπατοῦσιν αὐτοὶ οὗτοι τὰς σταφυλάς των, θλιβομένας ἐν τῷ ληνῷ.

Ἄλλ' ὁ Βάκχος πολεμεῖ πρὸς αὐτοὺς διὰ τῆς μαγείας. Αἱ λεγεῶνές του διέρχονται ἀβρόχοις ποσὶ τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν. Ῥίπτει ἀναμιξὲ ὀλοκλήρους στρατούς ἐκ νεκρῶν μεθύσων εἰς τὰς λίμνας, ὧν τὸ ὕδωρ μετέβαλεν εἰς οἶνον. Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς συμπλοκῆς, διώκει τοὺς πολεμιστάς, οἵτινες τὸν προσβάλλουσιν, ὡς τοὺς σκνίπας, ἀερίζων αὐτοὺς διὰ μα-

κροῦ ἄνθους. Τὰ βέλη ἀμβλύνονται ἐπὶ τῶν νεβρίδων τῶν μαινάδων του, τὰ κράνη συντρίβονται προσθίγοντα τῶν κισσῶν του, ὁ κροταλισμὸς τῶν τυμπανίων των ποιεῖ ὥστε νὰ ὑπτιάζωσιν οἱ γεγοητευμένοι μαχηταί. Οἱ ἐλέφαντες, ἄγνωστοι εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν τοὺς ἐκπλήττουσι. Πηδῶ δι' ἐνὸς πηδήματος ἐπὶ τῆς ῥάχους των, τοὺς καθηδύνουσι διὰ τῆς εὐωδίας τοῦ οἴνου, ἣν οὗτοι ἀποπνεύουσι καὶ παίζουσι μετὰ τῆς προβοσκίδος των ὡς μετὰ τῶν οἰκειῶν αὐτῶν ὄψεων. Ὁ Βάκχος ὅστις γινώσκει τὴν ἰσχὺν τῶν θεῶν τῆς χώρας, θέλει νὰ υπερβάλλῃ αὐτοὺς κατὰ τὰ θαύματα. Ἐπιδεικνύεται κατὰ τὰς μαγείας καὶ τὰς μεταμορφώσεις. Ἦθελεν εἶπει τις ὅτι προκαλεῖ τὸν Βισνοῦ καὶ Βούδαν ἐπὶ τοῦ κινήτου πεδίου τῶν θαυμάτων. Ὁ θύρσος του διασταυροῦται μετὰ τοῦ λωτοῦ ἐκείνων ὡς ἡ ῥάβδος τοῦ Μωϋσέως μετὰ τῆς βακτηρίας τῶν μάγων τοῦ Φαραώ. Ἐν μάχῃ τινὶ σῶμα πρὸς σῶμα κατὰ τοῦ Δηριάδου, βασιλέως τῶν Ἰνδιῶν, ἐπιβαίνοντος ἐπὶ παμμεγέθους προβοσκίδος, ὁ Βάκχος λαμβάνει πάσας τὰς μορφὰς καὶ περιβάλλεται ὅλας τὰς ὄψεις. Ἀμοιβαίως λέων καὶ πάνθηρ, ἄς περωτῆ, κῦμα ἀναβλύζον ἐκ τοῦ ἐδάφους.—Τελευταῖον δὲ μεταμορφοῦται εἰς ἄμπελον, οἱ πόδες του ρίζοβολουῦσιν, ἡ κόμη του διαχωρίζεται εἰς κλήματα, οἱ βραχιόνες του διχάζονται εἰς κλάδους ὄζωτους. Τὸ θαυμάσιον κῆμα ἐμποδίζει τὸν ἐλέφαντα, ὅστις προσπταίει εἰς τοὺς περιελυγμούς τῶν κλάδων τούτων. Προσπίπτει μέχρι τοῦ βασιλέως ἐνοκλάζοντος ἐπὶ τῆς εὐρείας αὐτοῦ ῥάχους, τὸν συσφίγγει διὰ τῶν βραχιόνων του, καὶ τὸν καταπνίγει ὑπὸ τοῦς βότρυς του: τὸ ζῶον καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀφανίζονται ἐν τῷ ἀδιεξόδῳ τούτῳ δικτύῳ.

Α. ΦΟΥΚΙΕ

ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΑΙ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΔΙΚΑΙ

ΟΙ ΕΞ ΕΡΩΤΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ

Η ΠΟΙΜΕΝΙΣ ΤΟΥ ΙΒΡΥ—ΟΝΟΡΙΟΣ ΟΥΛΒΑΧ

(1827)

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν.)

Τὸ ἀτυχὲς αὐτὸ σῶμα ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἐδά-

φους. Χεῖμαροι ὕδατος, πίπτοντες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατακλύζουσιν αὐτό. Οὐδεὶς διέρχεται. Μόνον λευκαντῆς τις εἶχεν ἰδεῖ μακρόθεν τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὴν ῥῆξιν. — Ὁ Οὐλβάχ διαβαίνει ἀπ' ἐμπροσθέν του, τρέχων, μὲ πόδας τρέμοντας. — «Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξάπαντος διέπραξεν ἐγκλημα, εἶπεν ὁ λευκαντῆς εἰς τὴν σύζυγόν του ἢ νέα κόρη ἔπεσε καὶ δὲν ἐγείρεται.» Ἀποφασίζει μὲ ὅλην τὴν καταιγίδα νὰ προσφέρῃ βοήθειαν εἰς τὸ θῦμα. Ἡ Ἀγαπία, τὴν ὁποῖαν λαμβάνει εἰς τὰς ἀγκάλας του, δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις του ἐπὶ στιγμὴν μόνον ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ χονδρὸν δάκρυ τῇ διεκφεύγει. Ὁ λευκαντῆς φέρων αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὴν ἐναποθέτει ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τοῦ κήπου του καὶ σπεύδει νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀστυνομίαν.

Ὁ κληθεὶς ἰατρός εὐρίσκει τὴν ἀτυχῆ κόρην ἤδη νεκράν. Τὸ σῶμά της ἔφερε πέντε πληγὰς: μίαν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀφρύος, τὴν ἄλλην εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ στήθους, τὴν τρίτην μεταξὺ τῶν σπλάγγων, τὴν τετάρτην πρὸς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ κορμοῦ, εἰς τὴν τελευταίαν δὲ τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης ἦτο εἰσέτι καρφωμένον τὸ φονικὸν ὄπλον.

Ἐν τούτοις ὁ Οὐλβάχ τρέχων ἔφθασεν εἰς τὴν ὁδὸν Λυοναί. Εἰσῆλθεν εἰς τῆς Σαμπενουά, ὠχρὸς, κεκμηκὸς, κάθυγρος ἐκ τῆς πιπτούσης βροχῆς.— «Ἐτρέξα πολὺ εἶπεν, ἔχω πόνον εἰς τὸ πλευρόν· ἔρχομαι ἀπὸ τὸ διάφραγμα τῆς Μαινῆς. Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἦλθε φίλος τις τῶν Σαμπενουά ὀνόματι Βερζερὸν. Ὁ Οὐλβάχ βεβουλισμένος ἐν ἠλιθίᾳ προκαταλήψει, ἠγέρθη ὅπως εἶπη: — «Ἐὰν σὲ κτυπήσῃ τις διὰ μαχαίρας μεταξὺ τῶν δύο ὀμοπλατῶν, πιστεύεις νὰ ἐπιζήσῃς;— «Ὁχι, ἀλλὰ διατὶ μοῦ κάμνεις αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν; Μήπως στοχάζεσαι νὰ κτυπήσῃς θανασίμως; Ὁ Οὐλβάχ δὲν ἀπήντησε, καὶ ἐξῆλθε μειδιῶν διὰ τρόπου ἀπαισίου. Τὴν ἐσπέραν ἐπανῆλθε. Ἡ Σαμπενουά τὸν ἐκάλεσε νὰ λάβῃ τὸν ζωμόν του, τὸν ὁποῖον εἶχε τηρήσει θερμόν.— «Ὁχι, τῇ λέγει, δὲν πεινώ· ἔχω κάτι τι εἰς τὴν κεφαλὴν.» Ἐπιε μόνον ποτῆριον οἴνου. Ἐζήτησε τὰ χρεῖώδη, ὅπως γράψῃ ἐπιστολήν. Ἡ Σαμπενουά τῷ ἔδωκε χάρτην. Περαιτωθείσης τῆς ἐπιστολῆς ἐζήτησε νὰ τὴν σφραγίσῃ, τῷ ἐδόθη ἐρυθροῦς ἰσπανικὸς κηρός.— «Ὁχι, εἶπε, μοὶ χρειάζεταιαι μέλας.»

Τὴν ἐπαύριον ἐγένετο λόγος εἰς τὴν συνοικίαν περὶ τῆς δολοφονίας τῆς ποιμενίδος τοῦ Ἰβρού. Ὁ Οὐλβάχ, ὅστις διῆλθε τὴν νύκτα εἰς τῆς Σαμπε-

νουά, έλαβε τὸν πῖλόν του καὶ δὲν τὸν ἐπανείδον πλέον.

Ὁ φόνος τῆς Ἀγαπίας Μιλῶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπασχολήσῃ ὄλους τοὺς Παρισίους. Ἐπρόκειτο περὶ ἔρωτος καὶ ζηλοτυπίας· τὸ θυμὸς ἦτο δέκα καὶ ἐννεὰ ἐτῶν ἤτο ποιμενίς· οἱ ἰατροὶ ἀπεράνθησαν, ὅτι ἦτο ἔτι παρθένος. Δὲν ἀπητείτο πλέον, ὅπως συνταχθῆ συγκινητικωτάτη μυθιστορία, ἣτις κατέστη διὰ τὴν μεγαλοπόλιν, τὸ παθητικὸν ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Αἱ γυναῖκες πρὸ πάντων κατηρῶντο τὸν δολοφόνον, ἂν καὶ τὸν ἐλυποῦντο ἴσως. Καὶ ὅ,τι συνέτελει κυρίως εἰς τὴν πλοκὴν τοῦ δράματος ἦτο, ὅτι ὁ δολοφόνος δὲν ἀνευρίσκειτο. Ἀνεμφιλόως δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιζήσῃ ἐκείνης, ἣν ἠγάπησε καὶ ἐπέζητησε τὸν θάνατον ἐντὸς τοῦ Σηκουάνα.

Ἡ ἀνάκρισις μετ' οὐ πολὺ βραδίως ὠδηγήθη. Τὴν 26 ἐπιστολὴ φέρουσα μαύρην σφραγίδι ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς εἰς τὴν κυρίαν Δετρουβίλ. Ἐρερε τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀγαπίας Μιλῶ, καὶ ἐσοκλειέτω· περιεῖχε τὸν δακτύλιον τῶν ἀρραβῶνων. Ὁ Οὐλβῆχ ἔλεγε:

«Δεσποινίς,

«Σὰς γράφω τὰς δύο ταύτας λέξεις, ὅπως σὰς ἐγγειρίσω τὸν δακτύλιον, τὸν ὁποῖον μοὶ ἐζητήσατε διὰ τῆς προηγουμένης ἐπιστολῆς σας. Σὰς τὸν ἀποστέλλω, ἀλλ' ἀπ' οὐ σὰς ἐθανάτωσα. Δὲν ἔχω εἰμὴ μίαν λίπιν, μή τι; ἀπέτυχα ἀπὸ τοῦ νὰ σὰς θανατώσω. Χαῖρε, ἄπιπτε, ἡ λαίμητόμος μὲ προσμένει· ἀλλ' ἀποθνήσκω ε' χριστημένος διότι σὲ ἐτιμώρησα διὰ τὸ ἀμάρτημά σου.

»Ὅπως ἰδὲ κός σου
»ΟΥΒΑΧ

«Υ. Γ. Θάνατος, μῖσος, ἐκδίκησις!!!»

Τὴν ἐκθύριον, 27, ἡ κυρία Δετρουβίλ ἔλαβε ἐτέραν ἐπιστολὴν μὲ τὴν ἑαυτῆς διεύθυνσιν:

«Κυρία,

«Εἰς ὑμᾶς ὀφείλω τὸ ἀμάρτημα εἰς τὸ ὁποῖον περιέπεσα· ναί, εἰς ὑμᾶς ὀφείλω τὴν ἀπώλειαν συζύγου πάντοτε ποθητῆς ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Πολλάκις αἱ λέξεις αὗται διέφυγον τῶν χειλέων μας, καὶ ἤμεθα εὐτυχεῖς· ἀλλὰ σεῖς· δύστροπος γυνή, σεῖς μόνη ἐθέσατε πρόσκομμα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν μας. Ἡ μάχαιρα αὕτη ἐπεφυλάχθη διὰ σὰς μὴ νομίσατε ὅτι θὰ τὴν διαφύγητε, ἂν δὲν κάμητε ὅ,τι σὰς παραγγέλλω: ἐπειδὴ δὲν δύναμαι νὰ ἀποδώσω

τὰ τελευταῖα χρεὴ εἰς τὴν σύζυγόν μου, κάμετε αὐτὰ ἀντὶ ἐμοῦ. Σκεφθῆτε νὰ ἐκτελέσητε καλῶς ὅ,τι σὰς προέγραφα. Σὰς ἀποστέλλω 5 φράγκα· μεταβῆτε ἀμέσως εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἰβρὸ καὶ τελέσατε λειτουργίαν εἰς τιμὴν τῶν δυστυχημάτων ἐκείνης καὶ τῶν ἐμῶν. Ζητῶ τὴν εὐνοιάν σας· διότι εἶμαι πλέον ἄξιος οἰκτιρῶν, ἢ ἐπιμέμφων. Πᾶσαι αἱ προπάθειαι σας πρὸς ἐξούρεσίν μου ἔσονται ἀνωφελεῖς. Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν θὰ λάβητε τὴν ἐπιστολήν μου, ἐγὼ θὰ εὐρίσκωμαι διὰ παντὸς εἰς τὴν μηδαμινότητα.

«Υπογεγραμμένος
»ΟΥΒΑΧ.

«Υ. Γ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη νὰ μείνῃ μυστικὴ μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ, ἰδοὺ ἡ μόνη χάρις ἣν σὰς ζητῶ. Ἡ τύψις τοῦ συνειδότος μὲ σπαράσσει... δὲν δύναμαι νὰ ζήσω πλέον ἀνευ ἐγκλήματος.»

Εἰς ἐκ τῶν υἱῶν Σαρπενουά ἔλαβεν ὁμοίως τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

«Φίλε μου,

«Ἀπὸ τῆς γεννήσεώς μου ἡ δυστυχία οὐδέποτε μὲ ἐγκατέλειψεν. Ὑπῆρξα πάντοτε ὁ αἴτιος τῆς δυστυχίας τῶν γονέων μου. Ἦμην προωρισμένος νὰ φέρω τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τῆς λαίμητόμου... Ἡ ὀλεθρία αὕτη στιγμὴ ἤγγικεν. Ἐγείνα ἔνοχος τοῦ μεγάλαιτέρου τῶν ἐγκλημάτων. Ἐφόνευσά κόρην ἀθώαν. Ἡ ἀγρία ζηλοτυπία μὲ ἐσπρωξε νὰ ἐκτελέσω τὸ ὀλέθριον αὐτὸ σχέδιον... Δὲ συνέληφθην εἰσέτι, ἀποπλύνω τὸ ἐγκλημά μου διὰ τῶν τύψεων τῆς συνηθείσεώς μου... Εἶμαι ἀποκαμωμένος... Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑποφέρω ἐμαυτόν. Δὲ ἔγω τὸ θάρρος νὰ φονεῦθ... Ἀνυπομόνως ἀναμένω τὴν σύλληψίν μου... Εἶμαι ἄξιος οἰκτιρῶν ἢ ἐπιμέμφων. Λάυετε οἶκτον διὰ τὸν δυστυχῆ φίλον σας. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος τοῦ τίτλου τούτου.

«Σὰς ἀσπάζομαι διὰ βίου.

«Ἀσπασθῆτε τὴν μητέρα σας ἐκ μέρους μου...

«Μὴ μὲ λησμονῆτε.

«Ὁ διὰ βίου
»ΟΥΒΑΧ.»

«Υ. Γ. Ἀχ! πόσον ὁ ἔνοχος εἶνε δυστυχής! Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω ἐμαυτόν, ἐκμηδενισθέντα πρὸ τῶν βλεμμάτων ὄλου τοῦ κόσμου!...»

Ἐπὶ ματαίῳ ἔκαμον ἐπὶ δικτῶ ἡμέρας τὰς δραστηριωτέρως ἐρέυνας, ὅπως ἀνακαλύψωσι τὸ καταφύγιον τοῦ κακούργου! Εἶχε καταφύγει εἰς ἄθλιόν

τι ὑπόγειον ἐν μιᾷ τῶν ὑπόπτων ἐκείνων ὁδῶν τῇ καλουμένῃ ἐδῶ Σάντρ.

Τὴν 3^{ην} Ἰουνίου νέος τις ἐπικρουσιάσθη εἰς τὸν ὑπαστυνόμον Ροζερ καὶ εἶχε τὸ ἦθος τετραρχυμένον. Ἐζήτησε πληροφορίας ἐπὶ τῆς δολοφονίας τῆς ποιμενίδος τοῦ Ἰβρῶ.—«Ποῖον ἐνδιαφέρουν, τῷ εἶπον, ἔχετε δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν;—Εἶμαι ἐγὼ, ἀπεκρίθη, ὁ δολοφόνος της.»

Ὁ Οὐλβῆχ ἔσπευσε πρὸς ἐξιλασμόν του. Ἐδιηγήθη ἀνευ παρακλήσεων, ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἐγκλήματος· τοῦ Ὀλοβόγησε μεγαλοφώνως τὴν προμελέτην, εἶπε πῶς ἐπρομηθεύθη τὸ θανάσιμον ἐργαλεῖον, καὶ ἰδίως ἐδειξε ὅτι ἐλυτέτο διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ κορέσῃ, τὸ μῖσός του καὶ ἐναντίον τῆς κυρίας Δετρουβίλ. Προσέθηκε δὲ ὅτι παρεδόθη, διότι ἀναγνώσας εἰς ἡμερῖδα τινά, ὅτι νέος τις συνέληφθη: δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἐλέγχῃ ὁ θάνατος ἐπὶ ἀθώου. Ἡ ἀνάκρισις ὑπῆρξε σύντομος: ὁ Οὐλβῆχ ἀνενέωσε τὰς μαρτυρίας του. Αἱ συζητήσεις ἤρξαντο τὴν 27^{ην} Ἰουλίου ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου τοῦ Σηκουάνα. (Ἐπεταί συνέχεια.)

ΕΔΜΟΝΔ ΑΒΟΥ

ΓΟΡΓΕΩΝ ΗΓΩΙ ΖΗΛΟΥΤΥΠΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἐπειδὴ εἶχε λάβει τὸ δεύτερον βραβεῖον ἐν τῷ Ὀδεῶ καὶ τῷ θεατρικῷ φροντιστηρίῳ (Conservatoire), δὲν ἐβράδυνε νὰ κάμῃ ἐναρξίν τοῦ σταδίου του ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Ὀδεῖου.¹ Συνέβη δὲ τοῦτο, εἰ μὴ ἀπατᾷ με ἡ μνήμη, κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1846. Παρέστησε δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀροσμάνου τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Καρολομάγνου καὶ ἐσυρίσθη ὑπὸ πάντων τῶν φοιτητῶν τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς.² Ὁδεις ἐκ τῶν φίλων του ἐξεπλάγη· διότι εἶναι δυσκολώτατον νὰ ἐδοκιμῆσῃ τις ἐν τραγωδίᾳ, ὅταν φέρῃ ὄνομα Γοργεῶν! Ἐπρεπε νὰ φορέτῃ παλαιὸν ὄνομα, καὶ νὰ ἐνομασθῆ Μοντρέιλ ἢ Ὀρθῶρ· ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὸ ὄνομα Γοργεῶν, ὡς μόνη περιουσίαν ἣν εἶχον ἀφήσει αὐτῷ οἱ γονεῖς του. Ὁλίγον κρότον ἔκαμεν ἡ πτωσίς του, διότι δὲν ἐπιπτεν ἀπὸ

μεγάλου ὕψους. Ἦτο εἰκοσαετής, ὀλίγους εἶχε φίλους· καὶ οὐδένα προστάτην ἐν ταῖς ἡμερῖσιν, ὁ ταλαίπωρος Γοργεῶν! Ἀλλὰ τοῦ ἤλθεν οἶστρος ἐν τῇ πέμπτῃ πράξῃ, καθ' ἣν στιγμὴν διεξίφριζε τὴν Ζαῖραν μὲ ὠρυγμὸν λέοντος.

Ὁδεις ἐργολάβος θεάτρου ἠθέλησε νὰ τὸν μισθώσῃ διὰ τὴν τραγωδίαν· ἀλλὰ παλαιός τις διευθυντής κωμειδουλίου (vaudeville) ὅστις τὸν πῦνῶσε, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Palais-royal (ἀρχαίου ἀνακτόρου). Τὸ ἀπεφάσισεν ὡς φιλόσοφος: «Ὅπως δῆποτε, εἶπε κατὰ νοῦν, τὸ κωμειδούλιον ἔχει αἰσιώτερον μέλλον τῆς τραγωδίας, διότι δὲν θὰ γράψωσι πλέον τραγωδίας τόσον ὠραίας ὅσον εἶναι αἱ τοῦ Ρακίνα, ἐν ᾧ τὰ πάντα μὲ κάμνουσι νὰ πιστεῦω ὅτι θὰ στιχορροῦσι καλλιτέρας στροφὰς τῶν τοῦ Κλαιβίλλου.»

Ἐφάνη ταχέως ὅτι δὲν ἔσπευτο ε' φούτες, ἐχειρονομῶν κωμικῶς, ἐμόρρῃζεν ἐπιτυχῶς καὶ εἶχε φωνὴν εὐχάριστον. Οὐ μόνον ἐνόει καλῶς τὸ μέρος του, ἀλλὰ προσέθετε καὶ ἰδικά του· τὸ κοινὸν τὸν ἠγάπησε, τὸ δὲ ὄνομα Γοργεῶν περιήρξατο ἰδέως διὰ στόματος τοῦ λαοῦ. Ἐλεγον πάντες ὅτι ὁ Γοργεῶν εἶχε καταλάβει τὴν θέσιν του μεταξὺ τοῦ Σαιμβίλλου καὶ τοῦ Ἀλκίδου Τουσέ, καὶ ὅτι συνήνου μετ' ἄκρας ἐπιτυχίας τὴν πανουργίαν μετὰ τῆς ε' ἡθείας.

Αὕτη ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Ὀροσμάνου εἰς γελοιοποιὸν κατορθώθη ἐν διαστήματι δεκαοκτῶ μηνῶν. Εἰκοτὶδίο ἐτῶν ἡλικίαν, ὁ Γοργεῶν ἐκέρδαινε δεκαοκτακισχίλια φράγκα, μὴ ὑπολογίζομένων τῶν ἐκτάκτων καὶ τῶν εἰσεργητικῶν παραστάσεων. Δὲν προάγει τις τόσον ταχέως ἐν τῷ διπλωματικῷ κλάδῳ. Ὅτε ἐνόμισεν ὅτι ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς τύχης καὶ τῆς δόξης του, τὰ ἔχασεν ὀλίγον. Δὲν ἠξέζωρε τί ἠθέλομεν πάθει καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ ἐκπληξίς τοῦ νὰ βλέπῃ ἐπιπλα ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ χρυσὰ νομίσματα ἐν τῷ συρτηρίῳ του διετάραξε τὸ λογικόν του. Ἦρχιζε νὰ ζῆ ὡς νέος καὶ ἔμαθε νὰ παίζῃ τὸ λανσκενέ, τοῦθ' ὅπερ δυστυχῶς δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον. Ὁδεις ἤθελεν ἀφαινεθῆ διὰ τοῦ παιγνίου, ἂν ὅλα τὰ παίγνια ἦσαν τόσον πολυπλοκα ὅσον τὸ ζατρίκιον.

Ὁ δυστυχῆς νέος, βλέπων τὴ χρηματοκοιτίαν του, ἐπέστη ὅτι ἦτο ἐκ καλῆς οἰκογενείας. Ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ θεάτρου τὴν τρίτην τοῦ μηνὸς μὲ τὸν μισθόν του ἐν τοῖς θυλακίοις του, ἔλαβε καθ' ἑαυτόν: «Ἐχω καλὸν πατέρα τὸν Γοργεῶνα· φίλερ-

¹ Θεάτρον ἐν τῇ Λατινικῇ συνοικίᾳ τῶν Παρισίων.

² Τοῦ ποταμοῦ Σηκουάνα (Seine).

γόν, ἐπιμελῆ καὶ ἐνάρστον· μοι ἐκέρδισε καλὰ χρηματάκια· ἐμὸν δὲ ἔργον εἶναι τώρα νὰ τὰ κατακυλίσω!»

Τὰ χρηματάκια ἐκατρακύλισαν τόσο καλὰ, ὥστε τὸ ἔτος 1849, τὸν εὐρον ἐν τῷ μέσῳ ἀρκετὰ καλοῦ ἀριθμοῦ δανειστῶν· ἐχρεώσται εἰκοσακισχίλια φράγκα καὶ ἠπόρει ὀλίγον ἐπὶ τούτῳ. «Πῶς! ἔλεγεν, ὅτε οὐδὲν ἐκέρδαινον, εἰς οὐδένα ἐχρεώστουν ὀβολόν! Ὅσον πλείονα κερδαίνω, τόσο πλείονα ἀφείλω. Ἄρα τὰ χονδρὰ εἰσοδήματα ἔχουσι τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ καταχρεώνωσι τὸν ἄνθρωπον των.»

Οἱ δανεισταὶ τοῦ τὸν ἐπεσκέπτοντο καθ' ἑκάστην. Ἐλυπεῖτο εἰλικρινῶς ὅτι ἀνησύχει τόσο κόσμον. Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ καλλιτέχναι ἀναπαύονται εἰς τὰ χρέη ὅπως οἱ ἰχθύες ἐν τῷ ὕδατι. Εἶναι εὐαίσθητοι· ὅπως πάντες οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, καὶ δυσφοροῦσιν ἀναγκαζόμενοι ν' ἀποφεύγωσιν ὁδούς τινας, καὶ συνταράσσονται ὅταν ἀκούσωσι τὸν κώδωνα τῆς θύρας καὶ ἀναγνώσωσιν ἱερόγλυφα ἐπὶ χαρτοσήμου. Ὁ Γοργεὼν ἐπεθύμησε πολλάκις τὸν χρόνον τῆς ἐνάρξέως του, τὸν εὐτυχῆ ἐκεῖνον χρόνον, ὅτε ὁ παντοπώλης καὶ ἡ γαλακτοπώλης ἤρνοῦντο πᾶσαν πίστωσιν εἰς τὸν Ὁροσμάνην.

Ἡμέραν τινὰ φιλοσοφῶν ἐπὶ τῶν δυσκολιῶν, ἃς προξενεῖ ὁ πλοῦτος, ἀνεφώνησεν: «Εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὅστις δὲν ἔχει ἄλλο ἢ τὰ ἀκοῦντα. Ἄν ἐκέρδαινον ἀκριβῶς μόνον ὅ,τι ἀρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας μου, δὲν θὰ ἔκαμνον τρέλλας, καὶ ἐπομένως οὐδὲ χρέη· θὰ ἠδυνάμην νὰ περιφέρωμαι ἐλευθέρως ἐν πάσαις ταῖς συνοικίαις. Δυστυχῶς ἔχω πλέον τοῦ δέοντος, καὶ εἶναι κατηραμένον ἐκεῖνο τὸ πλεόν ὅπερ με ἀφανίζει. Χρειαζόμαι μόνον πεντακόσια φράγκα κατὰ μῆνα, τὰ λοιπὰ εἶναι ὅλως περιττά. Δότε μοι γέροντας γονεῖς νὰ γηροκομήσω, ἀδελφὰς νὰ προικίσω, ἀδελφούς νὰ ἐκπαιδεύσω. Θὰ ἐπαρκέσω εἰς πάντα καὶ θὰ εὐρῶ πρὸς τούτοις τὸ μέσον τοῦ νὰ πληρώσω τὰ χρέη μου. Ἄλλ' εἶμαι ὁ μόνος ἐκ τοῦ γένους μου, καὶ δὲν ἔχω ποσῶς οἰκογενειακὰ βάρη. Νὰ νυμφευθῶ ἄρα;»

Ἐνυμφεύθη, χάριν οἰκονομίας, μετὰ τὴν πλεόν φιλάρεσκον νέαν τοῦ θεάτρου του καὶ τῶν Παρισίων.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἐλησμονήσατε¹ τὴν μικρὰν ἐκείνην Παυλίαν Ῥιβιέρου, ἧς ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ χάρις ἐχρησίμευσαν ὡς ἀλεξίπτωτον εἰς ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ κωμειδύλλια. Ὡμίλει ταχύτερον τοῦ δέοντος, ἀλλ'

¹) Ἡμεῖς τοὐλάχιστον δὲν τὴν ἐνθυμούμεθα. Σ. Μ.

ἦτο εὐχάριστον νὰ τὴν ἀκούη τις βατταρίζουσαν. Οἱ μικροὶ ὀφθαλμοὶ τῆς (διότι μικροὶ ἦσαν) ἐφαίνοντο κατὰ τινὰς στιγμὰς ἐξαπλούμενοι ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου τῆς. Δὲν ἤνοιγε ποτὲ τὸ στόμα χωρὶς νὰ δείξῃ δύο σειρὰς δξέων ἐδόντων ὡς λυκιδέως. Οἱ ὦμοί τῆς ἦσαν ὡς τετραετοῦς παχυλοῦ παιδίου, ῥοδινοὶ καὶ στρογγύλοι. Ἡ κόμη τῆς ἦτο μέλαινα καὶ τόσο μακρὰ ὥστε τῆ ἔγραψεν ἐπίτηδες τὸ μέρος Ἑλβετίδος, ἵνα παριστώσα ἐπιδείξῃ αὐτὴν καθ' ὀλοκληρίαν· αἱ δὲ χεῖρές τῆς ἦσαν ἀντικείμενον περιεργείας ὅπως οἱ πόδες Κινέζας.

Δεκαοκταέτις, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης περιουσίας ἢ τοῦ κάλλους τῆς, καὶ ἄνευ ἄλλων προγόνων ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν μισθίων ἐπευφημητῶν τοῦ θεάτρου, τὸ ὠραῖον τοῦτο κοράσιον παρ' ὀλίγον μετεμορφούτο εἰς μαρκησίαν. Ἀπόγονός τις τῶν ἵπποτων τῆς Στρογγύλης Τραπεζίας,¹ μαρκησιώτατος καὶ Βρετανώτατος, εἶχε συλλάβει τὴν ιδέαν τοῦ νὰ τὴν νυμφευθῇ. Μικροῦ ἐδέησε καὶ εἰ μὴ ἀντέπραπτον ἰσχυρὰ πρόσωπα ἢ ὑπόθεσις θὰ ἦτο τελειωμένη. Ἀλλὰ δὲν ἦτο τῆς τύχης, καὶ οὕτω ἡ Παυλίνα ἔμεινε Παυλίνα ὅπως καὶ πρότερον· τὸ μαρκηζάτον τῆς ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τόσο ἐλυπήθη, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ πέσῃ καὶ αὐτὴ μέσα πρὸς ἀνεύρεσίν του. Ἐξηκολούθησε νὰ ἐπιδιώκῃ μετὰ πάσης σπουδῆς πέντε ἢ ἕξ ἐρωτιδία διαφόρων τάξεων ἐπὶ τῆς βασιλικῆς λεωφόρου τοῦ γάμου· τότε δὲ καὶ ὁ Γοργεὼν προσελθὼν ἐξεύχθη εἰς τὸ ἄρμα τῆς. Τὸν ἐδέχθη ὅπως ἐδέχετο πάντας τοὺς μνηστῆράς τῆς, εἴτε σπουδάζοντας εἴτε παίζοντας, μετ' ἀπροσωπολήπτου ἀγαθότητος καὶ χάριτος. Ἦτο εὐμορφος καὶ καλοῦ ἀναστήματος, καὶ δὲν εἶχε τοὺς διαφοροὺς χρωματισμοὺς σινικοῦ ἀγγείου. Δὲν εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωδηκῆτας καὶ τὴν φωνὴν βραγχώδη καὶ οὐδὲ τὸν πώγωνα κυανοῦν. Ἡ ἐνδυμασία του ἦτο σχεδὸν ἄμειμπτος, ἐνεδύετο ὡς ἐταῖρος τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας.

Προσῆλθεν ὡς μνηστήρ. Ἡ Παυλίνα τὸν εὐρεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ὡς καλῶς ἔχοντα· μετὰ ἓνα μῆνα ὡς κάλλιστα ἔχοντα· ἦτο δὲ Φεβρουάριος τοῦ 1849. Τὸν Μάρτιον τὸν εὐρε κάλλιστον πάντων, τὸν δὲ Ἀπρίλιον τὸν ἐρωτεύθη καὶ δὲν τοῦ εἶχε μυστικόν. Ἐπερίμενον οὗτος νὰ ἴδῃ τοὺς ἀντεραστὰς του προπεμπομένους, ἀλλ' ἡ Παυλίνα δὲν ἐβιάζετο. Αἱ τοῦ γάμου προπαρασκευαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μέσῳ εἰσβολῆς ἐραστῶν, ἐφ' οἷς ὁ Γορ-

¹) Πρῶτον τάγμα τῆς συστάσεως τῶν ἵπποτων.

γεῶν ἐδυσφόρει. Οὐδαμοῦ εὕρισκεν ἄνεσιν, οὔτε κατ' οἶκον, οὔτε παρὰ τῆ Παυλίαν. Παρὰ ταύτη μὲν εὕρισκε τοὺς ἀντεραστὰς του, κατ' οἶκον δὲ τοὺς δανειστὰς του. Ἡμέραν τινὰ τὸν ἠρώτησεν ἀρκετὰ καθαρὰ ἂν ἐκεῖνοι οἱ κύριοι δὲν ἔμελλον νὰ ὑπάγωσιν ἐν τάχει νὰ στεναζώσιν ἀλλοῦ.

— «Μήπως εἶσθε ζηλότυπος; τῷ εἶπεν.

— Ὅχι, καίτοι ἔκαμα ἑναρξίν τοῦ σταδίου μου διὰ τοῦ Ὁροσμάνου.

— Ἐντὸς τῆς πόλεως;

— Ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλὰ χρειᾶς τυχούσης τὸν παριστῶ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως.

— Σιώπα· ἔχεις κακὸν ὀφθαλμόν· διὰ τί τάχα νὰ ζηλοτυπῆς; ἤξεύρεις ὅτι σὲ ἀγαπῶ. Ἡ ζηλοτυπία εἶναι πάντοτε ὀλίγον γελοία, ἀλλ' εἰς τὴν θέσιν μας μάλιστα καθίσταται ὅλως ἄτοπος. Ἐὰν ἄπαξ ἀρχίσῃς πρέπει νὰ ζηλοτυπῆς πρὸς τοὺς ἐργολάβους τῶν θεάτρων, πρὸς τοὺς συγγραφεῖς, πρὸς τοὺς δημοσιογράφους καὶ πρὸς τὸ κοινόν. Τὸ ἀκροατήριον μὲ ἐρωτοβλέπει πᾶσαν ἐσπέραν. Τί σε βλάπτει τοῦτο; Σὲ ἀγαπῶ, σοὶ λέγω, καὶ σοὶ τὸ ἀποδεικνύω γινομένη σύζυγός σου. Ἐὰν τοῦτο δὲν ἀρκεῖ, ὁμολογητέον ὅτι εἶσαι δύσκολος.»

Ὁ γάμος ἐτελέσθη τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ἀπριλίου. Τὸ κοινὸν ἐπλήρωσε τὰ χρέη τοῦ Γοργεῶνος καὶ τὴν φερνήν τῆς νύμφης· ἤρκεσαν ἐπὶ τούτῳ δύο παραστάσεις πρὸς ὄφελος αὐτῶν. Ἡ πρώτη ἐδόθη εἰς τὸ Ὁδεῖον· ἡ δευτέρα εἰς τὸ Ἴταλικὸν θεάτρον. Ἀπαντα τὰ θεάτρα τῶν Παρισίων ἠθέλησαν νὰ λάβωσι μέρος. Ὁ Γοργεὼν καὶ ἡ Παυλίνα ἦσαν πανταχοῦ ἀγαπητοί. Ἡ ἱεροτελεστία ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγίου Ῥόκου, μεθ' ἣν οἱ νεόνυμφοι ἔδωκαν εἰς τοὺς προσκεκλημένους πολυτελεῖς πρόγευμα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Φονταίνεβλώ. Τὸ πρῶτον τέταρτον τῆς μελιτοσελήνης των ἐφώτισε τὰ οὐρανομήκη δένδρα τοῦ ἀρχαίου δάσους.

Ὁ Γοργεὼν ἦτο φαιδρότατος, ὡς υἱὸς βασιλέως, ἐν τοῖς περίξ τὸ ἔαρ ἐγέννα τοὺς ἄζους τῶν δένδρων, τὰ πάντα ἔθαλλον, πλὴν τῶν δρυῶν, αἵτινες πάντοτέ εἰσιν ὀψιθαλεῖς, ὥσει τὸ μέγεθος ἐδέσμευεν αὐτάς. Ἡ χλόη καὶ τὸ βρύον ἐξηπλοῦντο ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἐραστοῦ καὶ τῆς ἐρωμένης δίκην τάπητος ἀπαλωτάτου. Ἡ Παυλίνα ἐπλήρου τὰ θυλάκια τῆς λευκοῦν. Ἐξήρχοντο τὴν αὐγὴν καὶ ἐπέστρεπον τὴν νύκτα, τὴν πρώταν ἐτρόμαζον τὰς σαύρας, τὸ δ' ἐσπέρας οἱ χρυσοκάνθαροι ἐπιπτον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των. Τὴν πρώτην Μαΐου ἐπορεύθησαν

εἰς τὴν πανήγυριν τῶν Σαβλόνων¹ ἧτις διαρκεῖ ἀφ' ἐσπέρας μεχρι πρώτας ὑπὸ τὰς φηγούς. Ἄπασα ἡ νεολαία τῶν περίξ ἦτο ἐκεῖ· αἱ μικρόπλουτοι τοῦ Μορέτου, αἱ ἀμπελουργίδες τῶν Σαβλόνων, καὶ αἱ εὐεῖδεις κόραι τοῦ Θωμερῦ, λευκώλενοι χωρिकाί, ὧν ἔργον ἐστὶ τὸ ἐπιτηρεῖν τὰς σκιαδάς, τὸ ἀραισοῦν τοὺς βότρυς καὶ ἀφαιρεῖν τὰς μικρὰς ῥώγας αἰτινες κωλύουσι τὰς μεγάλας. Ἄπασα ἐκεῖνη ἡ νεολαία ἐθαύμασε τὴν Παυλίαν, καὶ ἐξέλαβεν αὐτὴν, ὡς πυργοδέσποιναν ἐκ τῶν περίξ. Ἐχόρευσε μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ μέχρι πρώτας, εἰ καὶ εἶχεν ὀλίγην ἄμμον ἐν τοῖς ὑποδήμασιν. Εἶτα δέ, σπτηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ ἀνδρός τῆς, προσῆλθεν εἰς τὴν ἄμαξαν, ἧτις τὴν περιέμενον.

Ἐστρεψαν ὀπίσω τὰ βλέμματα πλέον ἢ ἄπαξ πρὸς τὴν πανήγυριν, ἧτις ἐσχημάτιζεν οἶονεὶ εὐρεῖαν κηλῖδα ἐρυθράν. Ἡ μουσικὴ τῶν βιολιστῶν, ὁ κρότος τῶν συριγμάτων καὶ τῶν σημάτων καὶ ἡ ἐκπυροκρότησις τῶν πυροκροτῶν ἐφθانون μέχρι τῆς ἀκοῆς αὐτῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα προὔχωρον ἐν μαγευτικῇ σιωπῇ, φωτιζομένη ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ διακοπτομένη ἀνὰ πᾶν λεπτόν τῆς ὥρας ὑπὸ τοῦ ἄσματος τῆς ἀηδόνος. Ὁ Γοργεὼν ἠσθάνθη συγκίνησιν, τοῦ ἔπεσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν δύο χονδρὰ δάκρυα. Σὰς ὀμνύω ὅτι ἐλεγειακὸς ποιητὴς δὲν ἤθελε κλαύσει κάλλιον· ἀπόδειξις δὲ τούτου ὅτι ἡ Παυλίνα ἤρχισε νὰ γελᾷ κλαίουσα.

«Πόσον θὰ ἐγέλων ἂν μᾶς ἔβλεπον οὕτω! εἶπε. Μοὶ φαίνεται ὅτι ἀπέχομεν διακοσίας λεύγας τοῦ θεάτρου.

— Δυστυχῶς θὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς αὐτὸ μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

— Μπα! ἡ ζωὴ δὲν μᾶς ἐδόθη διὰ νὰ κλαίωμεν. Τὸν ἐρωτᾷ μᾶς δὲν θὰ τὸν ἐλαττώσῃ ἡ εὐθυθυμία.»

Ὁ Γοργεὼν δὲν ἦτο ζηλότυπος. Ὅτε ἀνεφάνη εἰς τὸ θεάτρον τοῦ Παλαι-Ρογιαλ, δὲν ἐσκανδαλίσθη ν' ἀκούη τοὺς παλαιοὺς ἠθοποιοὺς λέγοντας τὸ Σὺ εἰς τὴν σύζυγόν του ὅπως συνήθως· ἦτο σχεδὸν θετὴ θυγάτηρ των· τὴν εἶχον ἰδεῖ μικρούλαν εἰς τὰ παρασκήνια, καὶ αὐτὴ ἐνεθυμεῖτο, ὅτι εἶχε χορεύσει ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν. Ὅ,τι ὅμως τὸν ἀνησύχει πολὺ ἦτο τὸ νὰ βλέπῃ τοὺς προτέρους λατρευτὰς τῆς Παυλίνας παρὰ τὴν ὀρχήστραν προσατενίζοντας αὐτὴν διὰ τῶν ἐν χερσὶ διόπτρων. Δι' ὃ ἐφάνη πολλάκις ἀπροσεκτῶν καὶ λησμονῶν τὸ

¹) Sablon, λεπτὴ ἄμμος.

τοῦ δράματος μέρος του· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐχλευάσθη ὀλίγον ὑπὸ τῶν συντρόφων του, οἵτινες ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὑπεκρίνετο ἤδη τὸ τρίτον πρόσωπον. Ἐν τῇ θεατρικῇ δικλέκτῳ τὸ τρίτον πρόσωπον σημαίνει τὸ τοῦ προδότου, τὸ τοῦ ζηλοτύπου καὶ παντὸς ὅ,τι εἰδεχθὲς καὶ θυμοδακῆς. Καθούλης τις ἀστείος τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἐσκόπει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Ῥώδιον. Ἐδέχθη προσηνῶς πᾶσαν εὐρυλογίαν, ἀλλὰ τοὺς διοπτροφόρους νεανίας δὲν ἠδύνατο νὰ χωνεύσῃ.

«Τὸ καλὸν εἶναι, ἔλεγεν ἐν νῶ, ὅτι οἱ κύριοι οὔτοι οὔτε ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἔ' ἀναβῶσιν, οὔτε εἰς τὴν οἰκίαν μου θὰ ἔλθωσιν.»

(Ἐπειτα: συνέχεια.)

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΡΙΖΟΥ ΝΕΡΟΥΛΟΥ

Ὁ Ῥήγας ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ· ἀλλὰ πᾶσα βάνις τοῦ αἵματος αὐτοῦ, καταπατουμένη ὑπὸ τῶν ποδῶν τῶν βαρβάρων, ἐμελλέ ποτε ν' ἀποδοθῇ παρ' αὐτῶν διὰ χειμάρρων αἵματος. Ἐπειδὴ ὁ πίπτων μάρτυς ὑπὲρ ἱερῶς τινος ὑποθέσεως, ἐπιφέρει ἐνίοτε τεράστια ἀποτελέσματα.

* *

Δυστυχῶς αἱ ἀντιζηλῖαι, ἡ κενοδοξία, ἡ μακτιότης καὶ ὁ θορυβώδης ὄμιλος τῶν ἀνθρώπων παθῶν, βλάπτουσι τοσοῦτον τὰ ἐλεύθερα ἢ πε ολιτισμένα ἔθνη, ὥστε εἰς ωροῦσιν ὡσαύτως, ἂν καὶ γελοίως, ἀλλὰ μετὰ τῆς αὐτῆς ὀρμητικότητος, εἰς τὸ ὑπὸ τῆς δουλείας ἐνητελισμένα ἔθνη.

* *

Ὅταν συνθηκολογῇ τις μετὰ βαρβάρων, ἐν τύχῃ τοῦ αἵματος, τὸ κείμενον τῆς συνθήκης ἀποβίνει τεμάχιον χάρτου μόνον, εἰς οὐδὲν σκεδὸν γρησιμεῖον· ἐὰν δὲ τὸ ἕξ ἐναντίας δυνατὸς, διατηρεῖται ἐντελὲς καὶ πλέον μάλιστα τοῦ ῥητῶς ὀρισμένου.

* *

Καθὼς ἐν τῇ μέσῃ τρομερῆς καταιγίδος, μικρὰ τι γωνία γῆς, εὐφῶς κειμένη καὶ μὴ παρέουσα εἰς τὴν θέλλαν ἀλλην λαβὴν, ἐκτὸς ταπεινῆς γλῶσῆς, δέξεται μόνον τὴν βροχὴν καὶ γίνεται εὐκαρποὺς ἕκ τῆς καταστροφικῆς ταύτης μάστιγος, οἷτω καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἐν διαστήματι εἰκοσιπενταετίας, ἐκέρδανε τὴν πρόοδον αὐτῆς ἐκ τῶν αὐτῶν παραχῶν, ἕξ ὧν ἡ Εὐρώπη καταστράφη.

* *

Ἡ γλῶσσα τοῦ θεινῶς πύσχοντος ἀνθρώπου, συνίσταται ἐκ φωνῶν καὶ στεναγμῶν μόνον. Ὁ ἐστερημένος ἄρτου καὶ ἐνδομασίας εἶ, γειν ἁρεῖαν λέξεων, αἵτινες ἐκφράζουσι τὴν ἀμηχανίαν καὶ ἀπελπισίαν. Πῶς ἀπαιτήσωμεν τρόπους ἰλαρῶς καὶ φιλόφρονος, ἕξ ἐκείνου, οὔτινος ἡ ὑπαρξίς κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπαπειλεῖται; Ἄλλ' ἔμω, καὶ τοι τοσοῦτων ὑπαρχόντων αἰτίων τῆς φθορᾶς τῶν ἡθῶν, εὐρίσκει τις παρὰ τοῖς; Ἑλλησι τὴν εὐπροσῆγορον ὑποδοχὴν, τοῦς φιλανθρώπους τρόπους καὶ τὴν καλοκάγαθον φιλο-

ξενίαν, αὐτόματι ἀγαθὰ, οὐχὶ δ' ἀποτελέσματα χαμηρῶς τινὸς ὑποκλίσεω: καὶ εὐτελοῦς μικροψυχίας, αἵτινες καὶ αὐταὶ δικαιοῦνται ὑπὸ τοσοῦτων θεινῶν.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Ἡ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ὀφραμένη ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου τρέχοντο: ἔτους, συνεπλήρωσεν ἤδη τὸν πρῶτον αὐτῆς τόμον, ἐκπληρώσασα οὕτω τὰς πρὸς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ὑποχρεώσεις, δοῦσα ἐν ἔλφ 52 τυπογραφικῆ φύλλα ἐπίσης ἐπεπλήρωσε καὶ τὰς πρὸς τοῦ συνδρομητᾶς τῆς ΡΟΔΟΔΑΚΤΥΛΟΥ ΗΟΥΣ ὑποχρεώσεις. Ἴσως ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων ἡμῶν, ὑπῆρ' ἐν ἡ δικαία ἐκτίμησις τοῦ κοινοῦ, καὶ ἡ καθ' ἡμέραν αὐξοῦσα ἐγγραφὴ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν. Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ τοῦ δυσμεροῦς ἔργου, ἐκφρ ζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, δίκαιοι δὲ καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτοὺς φεινόμενοι, θ' ἀποστειλωμεν αὐτοῖς ΔΩΡΕΑΝ, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς νέους ἐγγραφομένους συνδρομητὰς τὴν τρεῖς πρῶτους ἐκδοθέντας ἀρθμοὺς τῆς ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ περιλαμβόνοντας τὸν Α' τόμον τῶν μυθιστοριῶν τοῦ Καρόλου Δελύς, ἤτοι δύο μυθιστοῖα: τὸν Ἱετρον καὶ τὴν Κοιλωμένην ψυχὴν, τοῦ Ἀλφόνσου Λαμαρτίνου τὴν Ἑλοῖζαν καὶ Ἀθελάρδον καὶ τοῦ Ἀδαλβέρτου Σαμισσῶ τὴν Θαυμαστὴν ἱστορίαν τοῦ Πητροῦ Σλεμιλ. Ὅσοι ἐκ τῶν ὀλίγων εἰσέτι μὴ πληρωσάντων τὴν συνδρομὴν των, ἐπιθυμοῦσι καὶ οὔτοι νὰ λάθωσι δωρεὰν τὰ ἀνω βιβλία, τιμώμενα ἀνά 1 ν. δραχ. ἑκάστον, ὄφελουσι ν' ἀποτίσωσιν ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου τὴν συνδρομὴν των, ἄλλως τε ἀποκλείονται τῆς δωρεᾶς ταύτης.

Ἡ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ἀναγγέλλει σήμερον, ἔτι προσεχῶς ἀργεταὶ ἡ ὑπὸ δεδοκιμασμένου καλλίμου μετὰφρασίς καὶ ἐκδόσις τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ τοῦ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ κατὰ φυλλάδια ἐκ 4 τυπογραφικῶν φύλλων σήματος 8^{ου} τιμώμενου ἀντὶ νέας δραχμῆς ἐκάστου καὶ μόνον διὰ τὸς τακτικούς συνδρομητὰς αὐτῆς ἀντὶ λεπτῶν 60. Ἐπομένως οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι συνδρομηταί, ἄς ἀποταθῶσι πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἡμῶν.

Πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ Α' τόμου θέλει διανεμηθῆ προσεχῶς τοῖς συνδρομηταῖς, αὐτοτελῆ· δὲ ἐν βιβλίῳ γενομένοι, θέλει τιμᾶσθαι ἀντὶ ν. δραχ. 6 διὰ τὸ ἐσωτερικόν, 7 διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 8 διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Εὐελπιστοῦντες δὲ ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας θέλουσι συντρέξει οἱ πολλοὶ τὴν ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΝ θαρραλέως προβινομεν εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἡμετέρου ἔργου.

ΟΡΘΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

- Ἡ συνδρομὴ εἶναι ἐτησίαι καὶ προπληρωτέαι:
- Διὰ τὰς Ἀθήνας..... ν. δρ 10
- Διὰ τὰς ἐπαρχίας..... ν. δρ 12
- Διὰ τὸ ἐξωτερικόν..... φράγ. 15

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
Παρὰ τὴν πλατείαν τῆς Ὁμονοίας.